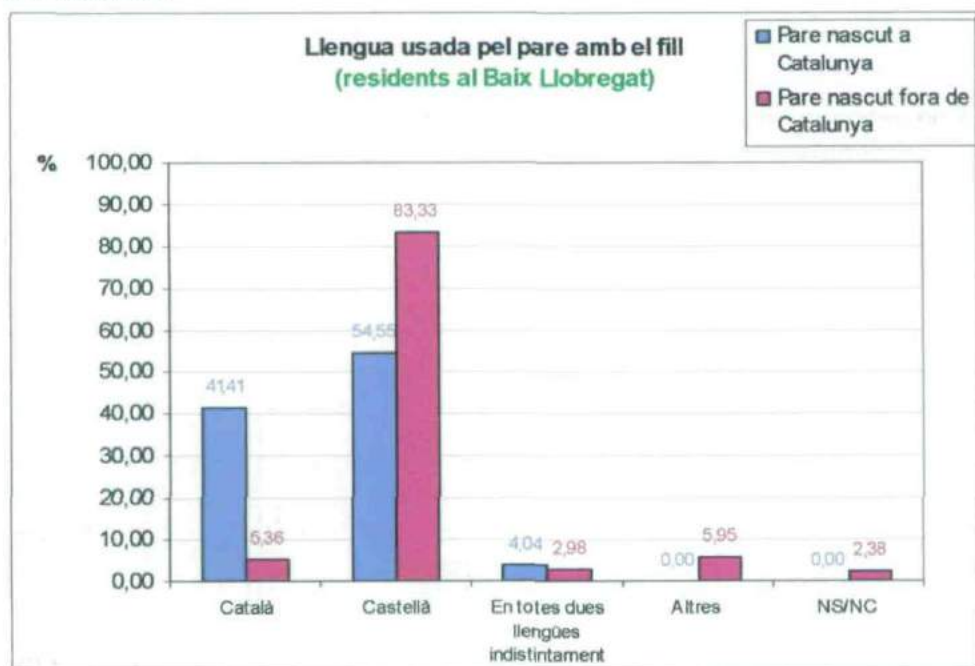

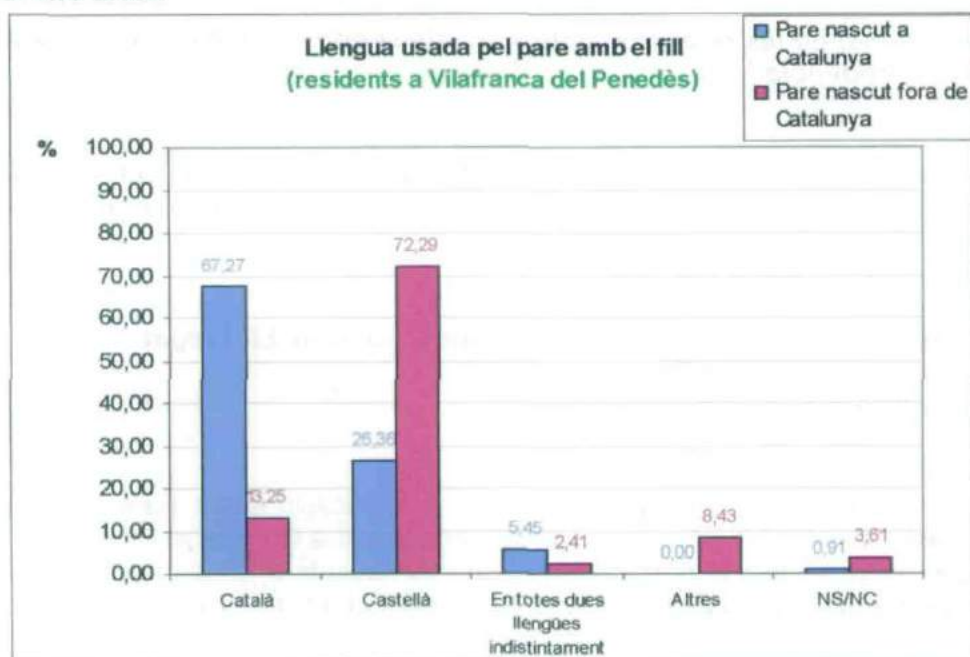
Gràfic 2.3.1.

Llengua d'ús del pare en dirigir-se al fill o filla de residents a Vilafranca.

En la mateixa situació anterior, però de persones residents a Vilafranca (vegeu gràfic 2.3.2.) es pot veure com l'ús de la llengua de procedència es manté en major proporció que a l'altra zona. I es redueix considerablement el percentatge de persones que canvien el català pel castellà en l'esmentada relació. I disminueix l'ús interpersonal del castellà de pares nascuts a Catalunya.

Gràfic 2.3.2.

Llengua d'ús interpersonal de fill/a a en dirigir-se al pare residents al Baix Llobregat tenint en compte el lloc de procedència.

En quina llengua li parles, a ell?

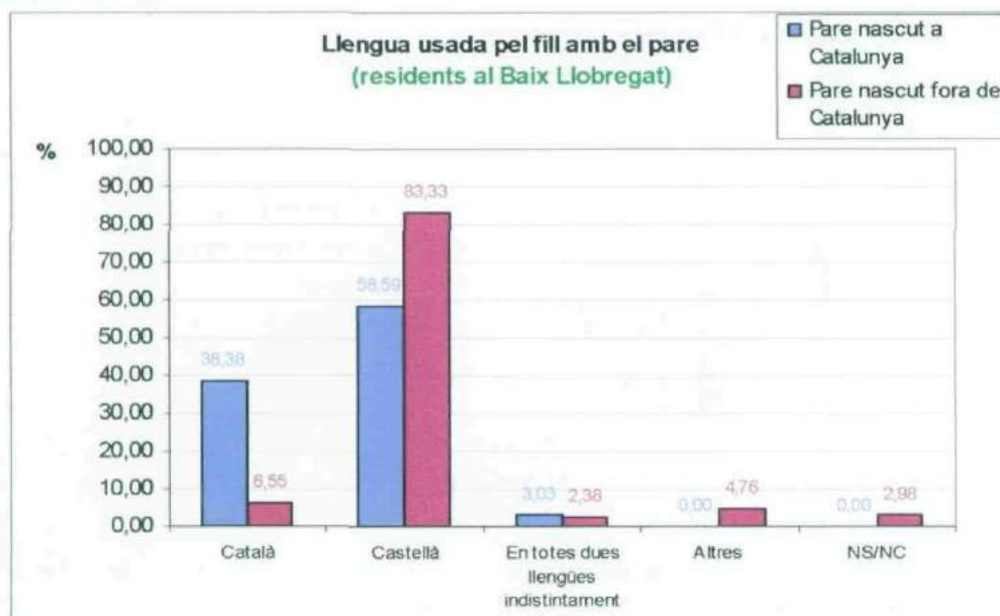
Segons el gràfic 2.3.3. es pot veure que hi ha una major proporció de nois i noies que utilitzen el castellà per a dirigir-se al pare que no ha nascut a Catalunya. És remarcable el percentatge de tria del castellà en les esmentades relacions amb pares nascuts a Catalunya i residents al Baix Llobregat.

Es pot veure la mateixa situació en pares residents a Vilafranca (Vegeu gràfic 2.3.4.). El percentatge de fills de pares nascuts a Catalunya que usen el català és el doble del Baix Llobregat. També és significativa la disminució que hi ha en la tria de l'ús interpersonal del castellà a favor del català si es compara amb el Baix Llobregat.

Pel que fa a l'ús interpersonal del català amb el pare no nascut a Catalunya, a Vilafranca també hi ha un augment percentual.

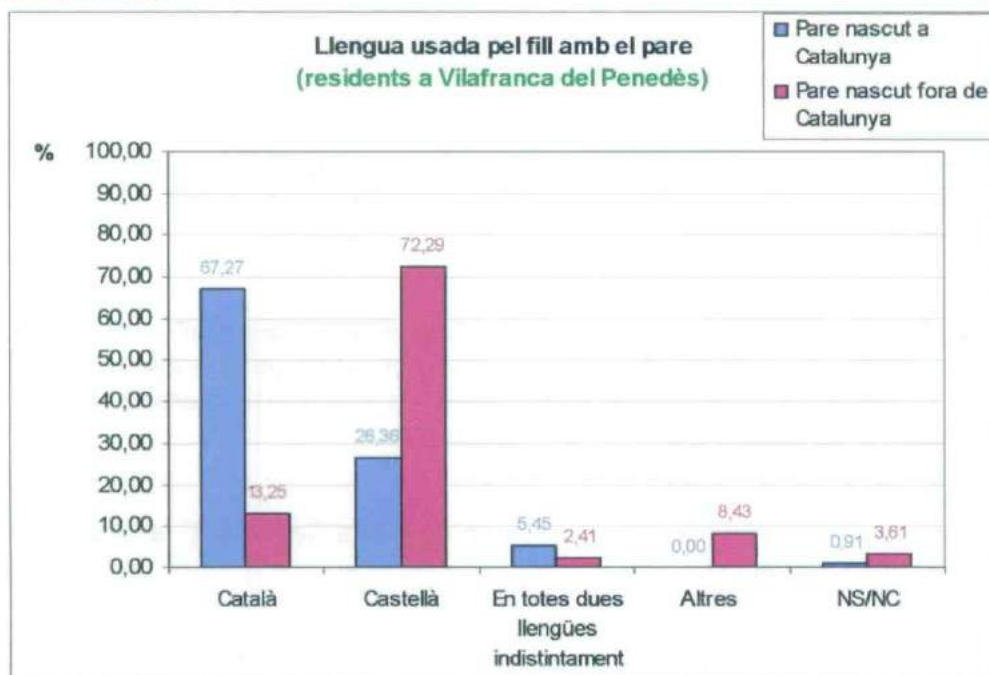
Per a una major interpretació cal veure com es comporten els matrimonis mixtos i veure quina influència exerceixen per una banda, el cònjuge i per l'altre, l'entorn.

Gràfic 2.3.3.

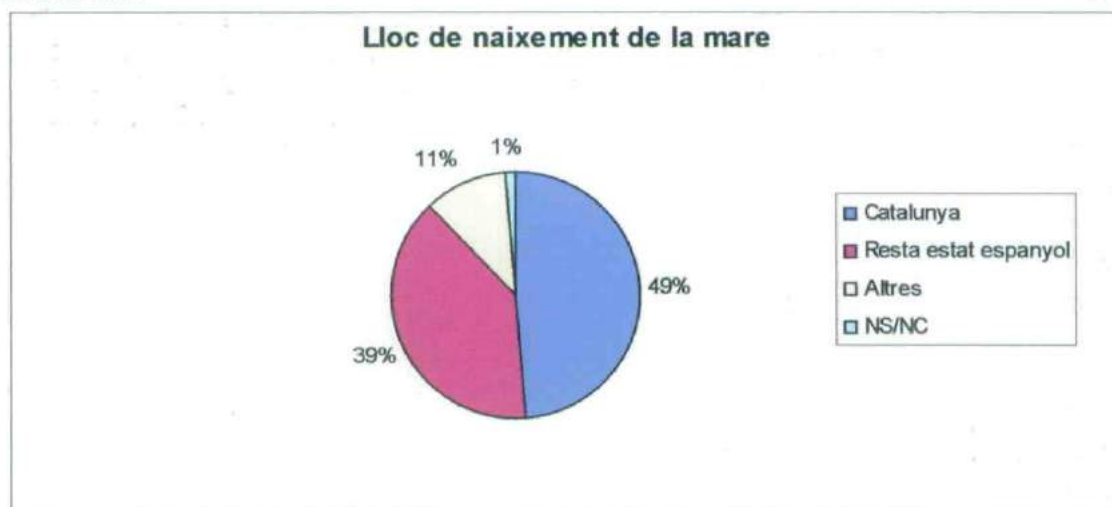
Llengua d'ús interpersonal de fill/a a en dirigir-se al pare residents a Vilafranca tenint en compte el lloc de procedència.

Gràfic 2.3.4.

3.1.2.2. Lloc de naixement de la mare

Gràfic 2.4.

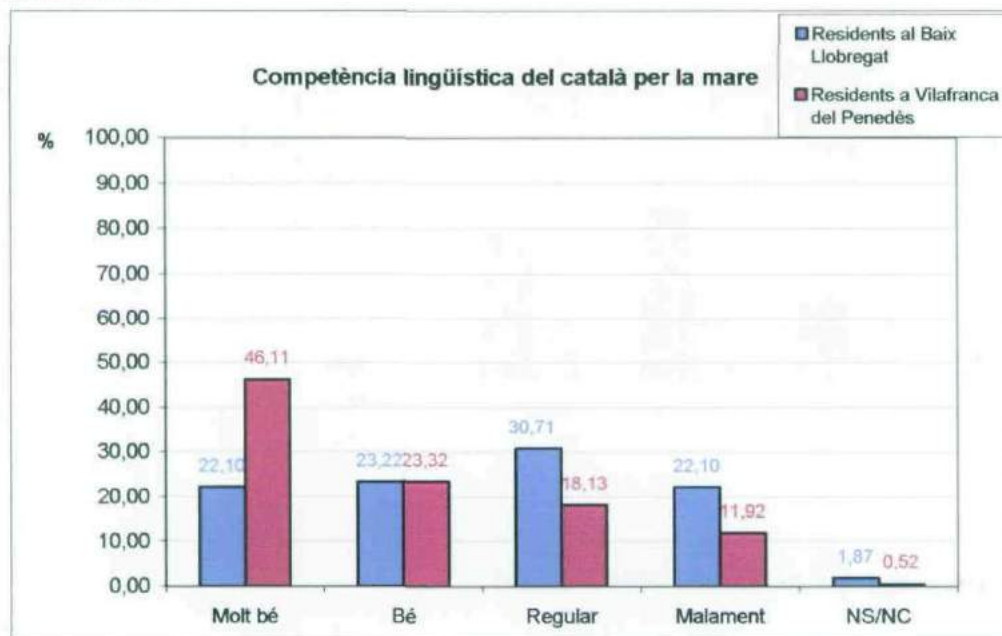
Pel que fa al lloc de naixement de la mare de tota la mostra enquestada, hi ha gairebé la mateixa proporció que hem vist amb els progenitors. Aproximadament la meitat han nascut a Catalunya. Si es compara amb les dades corresponents al lloc de naixement del pare (vegeu gràfic 2.1.) hi ha 4 punts de diferència superior als pares nascuts a Catalunya. Així es pot dir que és una proporció força igualada pel que fa a tota la mostra. Cal veure, també, com en el cas del pare, com es comporten en els usos lingüístics interpersonals en els casos descrits anteriorment.

Competència lingüística de la mare

Sap parlar el català, ella

Segons el lloc de residència

Gràfic 2.5.1

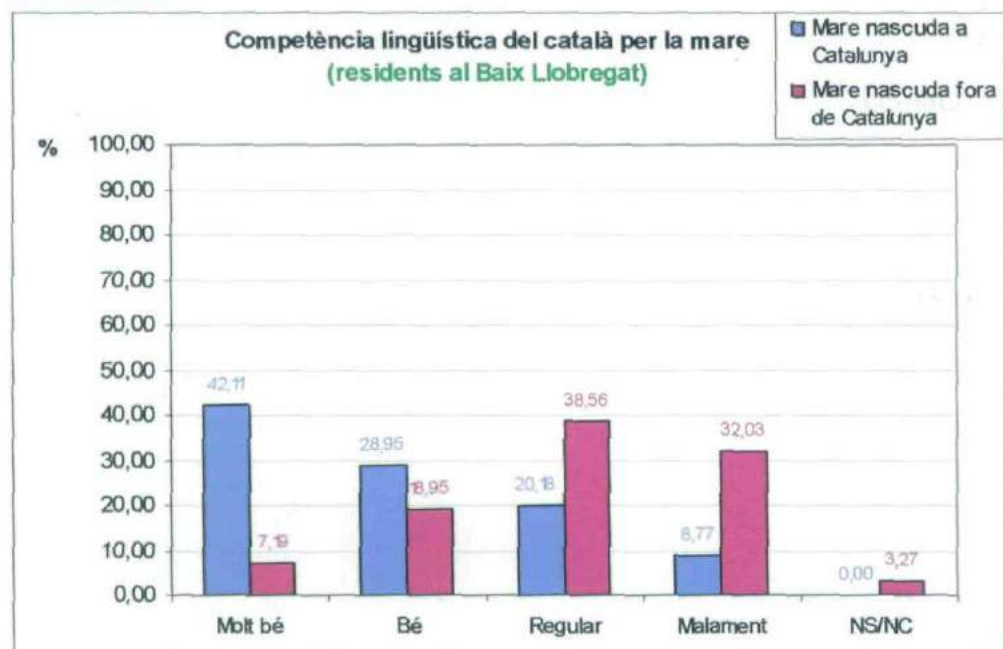
La competència lingüística atorgada pels fills/es a la mare, només tenint en compte el lloc de residència, igualment que en la situació d'ús interpersonal és considerablement superior a Vilafranca. A la franja del bé es pot observar que donen la mateixa proporció. Si es compara amb la competència que els fills donen als pares (Vegeu gràfic 2.2.1), no hi ha diferències significatives. En tot cas 4 punts que es poden extreure de la franja del "Molt bé" i "Bé".

Residents al Baix Llobregat segons el lloc de procedència

Igualment que en l'apartat corresponent al pare, s'analitza el grau de competència de català per part de la mare, segons les apreciacions dels seus descendents. I, ara, tenint en compte el lloc de residència i procedència.

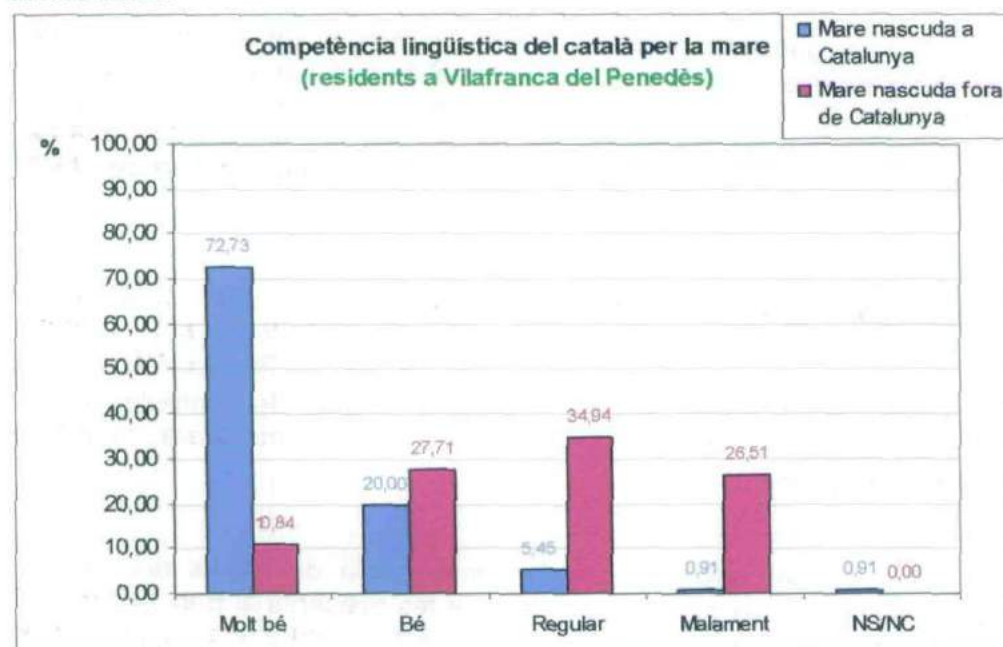
Als gràfics 2.5.2. i 2.5.3. es pot observar que la competència de mares residents a Vilafranca i nascudes a Catalunya és molt superior a la de les residents al Baix Llobregat i també nascudes a Catalunya. Es pot constatar com l'augment se centra a la franja de "molt bé" i disminueix la franja de "bé". Pel que fa a la competència del català de mares no nascudes a Catalunya també augmenta a Vilafranca del Penedès. Si es compara aquesta competència materna amb la paterna (vegeu gràfic 2.2) hi ha un lleuger percentatge de competència lingüística a la franja del "bé" inferior a la del pare.

Gràfic 2.5.2.

Residents a Vilafranca segons el lloc de procedència

Gràfic 2.5.3.

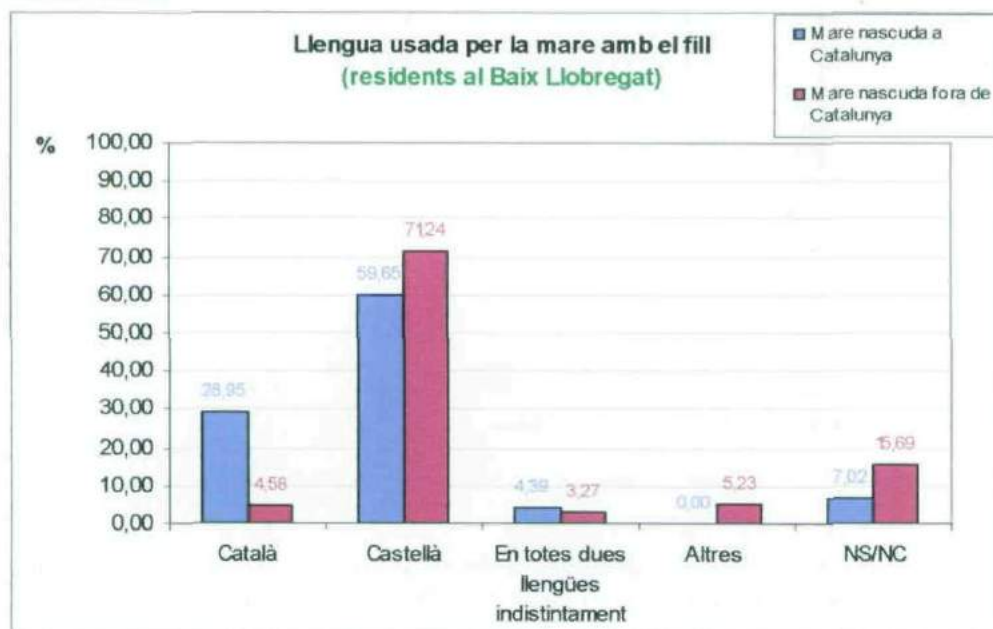
Llengua d'ús interpersonal en les relacions maternofilials segons el lloc de residència tenint en compte la procedència.

Llengua d'ús de la mare en dirigir-se al fill o filla de residents al Baix Llobregat segons el lloc de procedència.

En els següents gràfics, igualment com amb el pare, s'analitza la llengua d'ús de les mares residents al Baix Llobregat i Vilafranca nascudes a Catalunya i fora de Catalunya per a dirigir-se al fill o filla.

En quina llengua et parla, a tu?

Gràfic.2.6.1.

Segons el gràfic 2.6.1. només un 30% utilitza el català amb els fills, malgrat haver nascut a Catalunya. El castellà és usat per a més de la meitat de dones nascudes a Catalunya en l'ús interpersonal amb els fills.

Si es compara amb la mateixa situació en relació amb el pare (Vegeu gràfic 2.3.1.) es pot comprovar que al Baix Llobregat hi ha una major percentatge del nombre de pares nascuts a Catalunya que mantenen el català en dirigir-se als fills o filles que no pas les mares

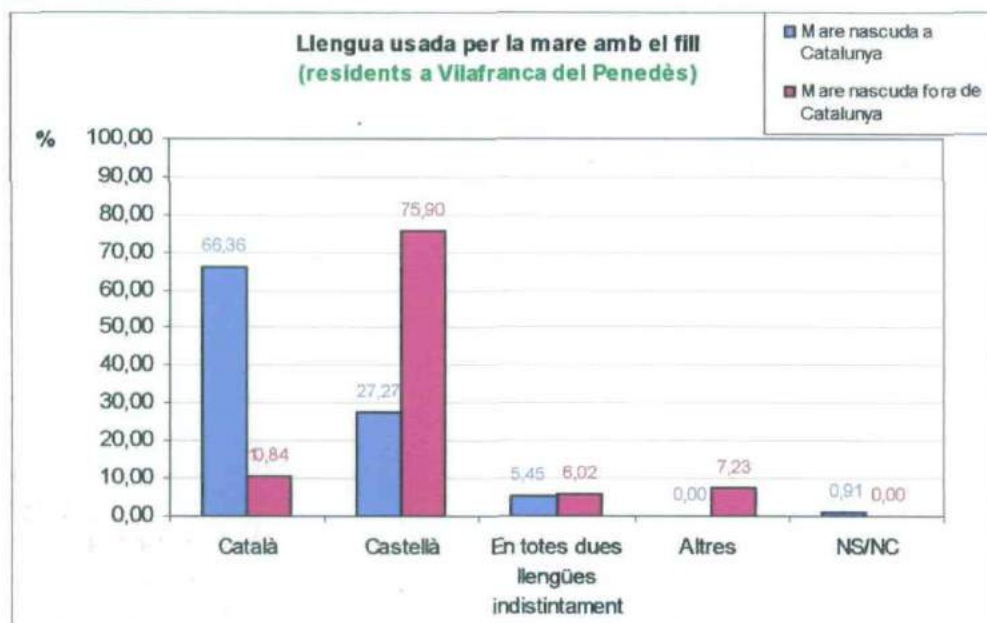
Llengua d'ús de la mare en dirigir-se al fill o filla de residents a Vilafranca segons el lloc de procedència

Pel que fa a les persones residents a Vilafranca, la llengua d'ús de la mare nascuda a Catalunya amb el fill o filla és molt superior en relació al Baix Llobregat. És de remarcar, també, la notable disminució de l'ús del castellà per part de dones nascudes a Catalunya en relació al Baix Llobregat. Hi ha un petit augment de persones no nascudes a Catalunya que usen el català.

Pel que fa a la comparació amb les dades corresponents al pare en la mateixa situació (Vegeu gràfics 2.3.1) es pot veure un augment de l'ús interpersonal en català de pares nascuts a Catalunya i residents al Baix Llobregat.

Fóra interessant d'analitzar els factors que entren en joc a l'hora de la tria lingüística en les relacions esmentades.

Gràfic 2.6.2.

Pel que fa a les persones residents a Vilafranca la llengua d'ús de la mare nascuda a Catalunya amb el fill o filla és molt superior en relació al Baix Llobregat. És de remarcar, també, la notable disminució de l'ús del castellà per part de dones nascudes a Catalunya. Hi ha un petit augment de persones no nascudes a Catalunya que usen el català.

Pel que fa a la comparació amb les dades corresponent al pare (Vegeu gràfic 2.3.2.) no hi ha diferències significatives.

Segons aquestes dades sembla que hi ha una tendència a mantenir més la llengua inicial al Baix Llobregat per part dels pares.

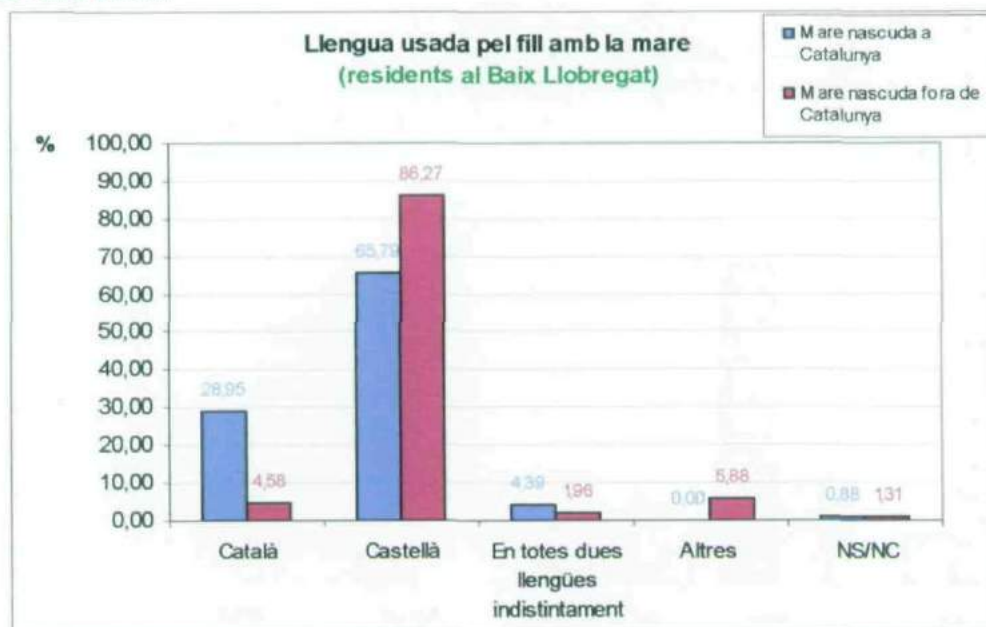
Llengua d'ús interpersonal de fill/a amb la mare residents al Baix Llobregat segons el lloc de procedència

En quina llengua tu li parles, a ella?

En els següents gràfics s'analitza la llengua que usa el fill o filla per a dirigir-se a la mare, tenint en compte el lloc de residència i la procedència.

Al Baix Llobregat hi predomina la tria del castellà com a llengua d'ús interpersonal del fill o filla amb la mare nascuda a Catalunya. No arriba a un 30% els joves que es dirigeixen en català a la mare, malgrat haver nascut a Catalunya.

Gràfic 2.6.3.

Si es comparen aquestes dades amb el gràfic corresponent a la llengua d'ús interpersonal de la mare cap al descendent (vegeu gràfic 2.6.1.) hi ha una correspondència absoluta pel que fa a les dades de l'ús en català en ambdues direccions. En canvi hi ha una lleuger desfasament en el castellà com a llengua d'ús interpersonal en la situació descrita.

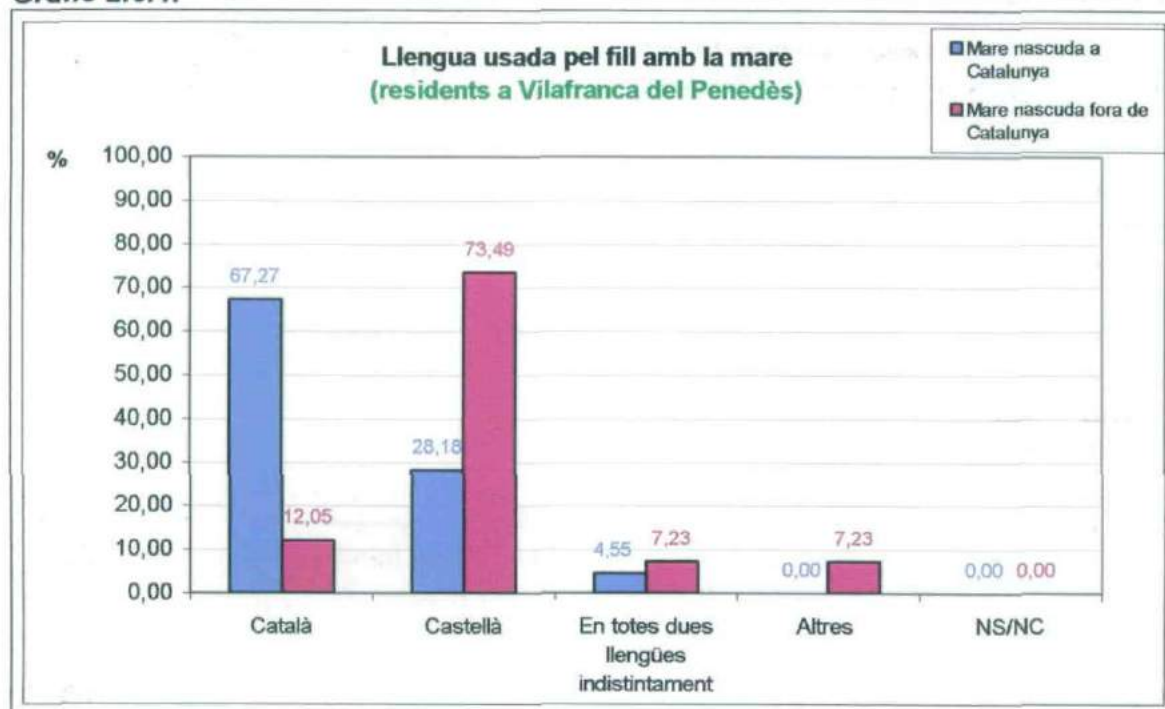
Si es compara aquest gràfic amb la situació corresponent amb el pare (vegeu gràfic 2.3.3.) es pot veure que és una mica superior el català en l'ús interpersonal de fill a pare resident al Baix Llobregat i nascut a Catalunya. Aquesta dada es correspon també amb l'augment esmentat anteriorment (Vegeu gràfics 2.3.1 i 2.6.1) pel que fa a un major manteniment del català per part de pares nascuts a Catalunya i residents al Baix Llobregat.

Llengua d'ús interpersonal de fill/a amb la mare residents a Vilafranca segons el lloc de procedència.

A Vilafranca es constata un increment considerable de nois i noies que s'adrecen en català a la mare nascuda a Catalunya, en relació al Baix Llobregat. Hi ha també una disminució de la tria del castellà en l'ús interpersonal amb mares nascudes a Catalunya, fet que, com ja s'ha comentat, no es dona al Baix Llobregat.

Si es compara la proporció pel que fa al cas d'ús interpersonal en la direcció mare -fill es pot comprovar que no hi ha diferències significatives

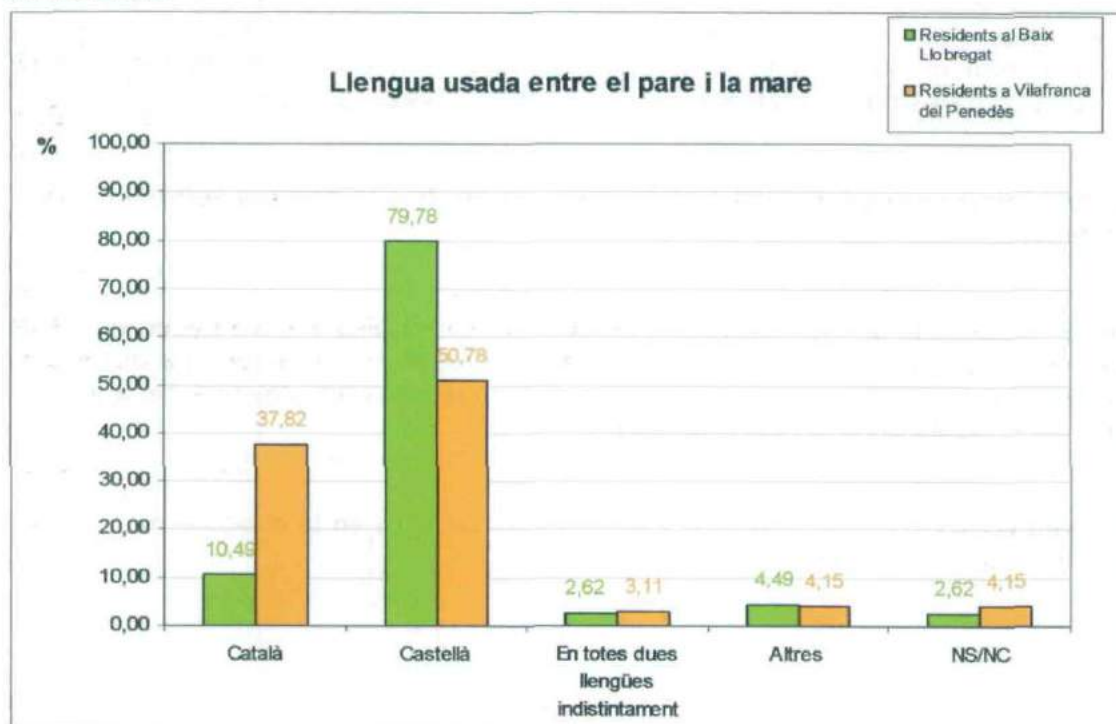
Gràfic 2.6.4.

3.1.2.3. Llengua d'ús interpersonal entre cònjuges

Segons el lloc de residència

Gràfic 2.7.1.

Al gràfic 2.7.1 es veu que hi ha un predomini de l'ús del castellà per part de les parelles residents al Baix Llobregat, tot i haver-se constatat que hi ha un percentatge significatiu de persones d'ambdós sexes nascudes a Catalunya que viuen en aquesta zona. Tot fa suposar que en molts casos de parelles bilingües en zones on hi ha una població majoritària castellanòfona la tria de la llengua familiar es decanta cap al castellà.

Pel que fa a Vilafranca hi ha una major proporció que té el català com a llengua d'ús interpersonal entre la parella. I també una percentatge més baix que opta pel castellà en relació amb el Baix Llobregat.

Llengua d'interacció entre parelles tenint en compte el lloc de residència i procedència

Als gràfics següents s'aporten dades que poden donar lloc a diferents interpretacions. I que mereixerien un estudi, a part, dels comportaments i tries lingüístiques entre parelles. Hi ha aspectes psicològics, socials i culturals que s'han de tenir en compte. J. Torres(2003) aporta dades quantitatives relacionades amb l'ús oral familiar a Catalunya.²⁷

En els següents gràfics es poden veure les variables i els usos lingüístics entre cònjuges tenint en compte el lloc de residència i procedència.

En primer lloc, es pot constatar el comportament de parelles de mare i pare tots dos nascuts a Catalunya. A Vilafranca gairebé tres quarts parts empren el català com a llengua d'ús interpersonal, mentre que al Baix Llobregat només manté el català una mica més d'una quarta part.

En segon lloc, s'analitza la parella mixta composta per mare nascuda a Catalunya amb pare nascut a la resta de l'estat. Es pot comprovar que a Vilafranca hi ha un major percentatge de parelles en aquesta situació que opten pel català que no pas al Baix Llobregat. El percentatge que correspon a la tria lingüística a favor del català és superior a Vilafranca que al Baix Llobregat.

En tercer lloc, s'analitza la tria lingüística de parelles mixtes compostes per mare nascuda fora de Catalunya amb pare nascut a Catalunya. Es pot comprovar com a les dues zones la majoria d'aquest tipus de parella tria el castellà com a llengua d'ús interpersonal. Hi ha poques diferències pel que fa a la tria del català en relació a les parelles mixtes esmentada en segon lloc.

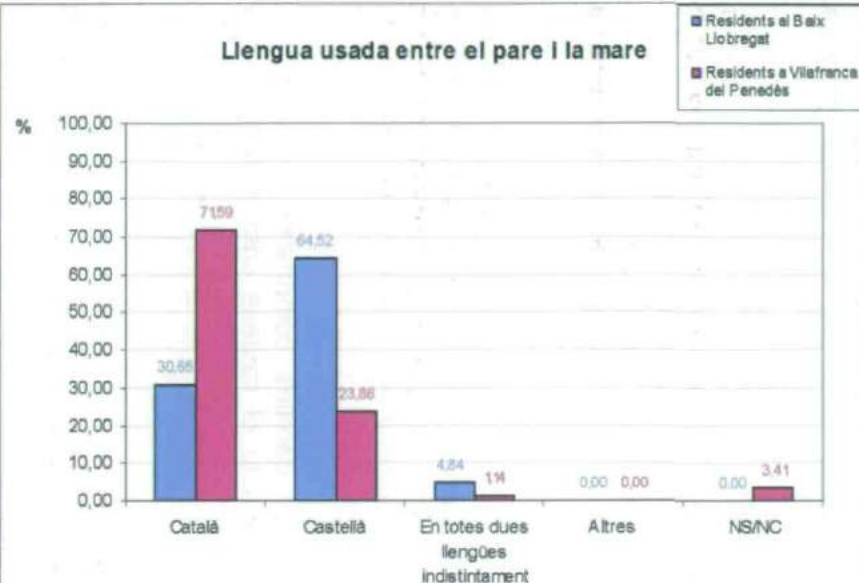
Finalment, es tracta el comportament lingüístic de parelles compostes per persones nascudes totes dues fora de Catalunya. La majoria té el castellà com a llengua d'ús interpersonal.

²⁷ Torres, J. (2003). "L'ús oral familiar a Catalunya". *Treballs de Sociolingüística Catalana*. 17 pp.47.76.

Pare nascut a Catalunya

Mare nascuda a Catalunya

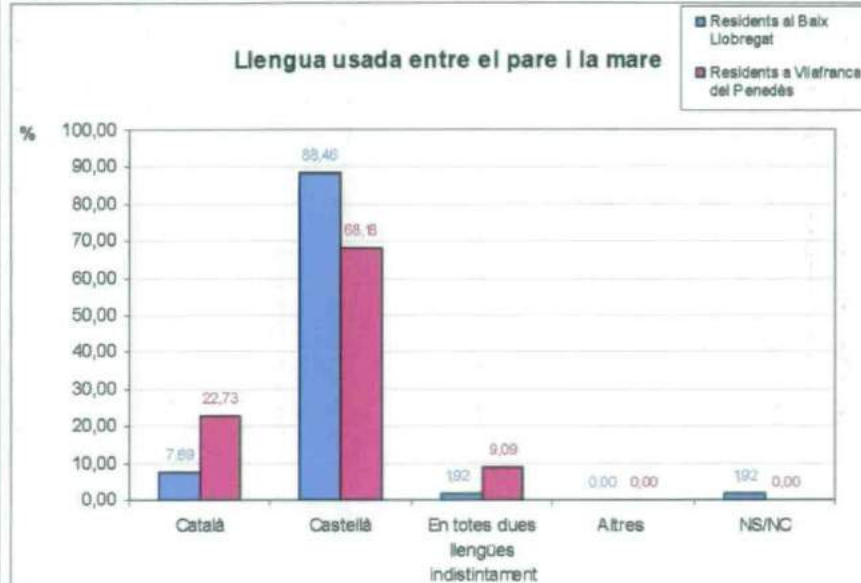
Llengua usada entre el pare i la mare

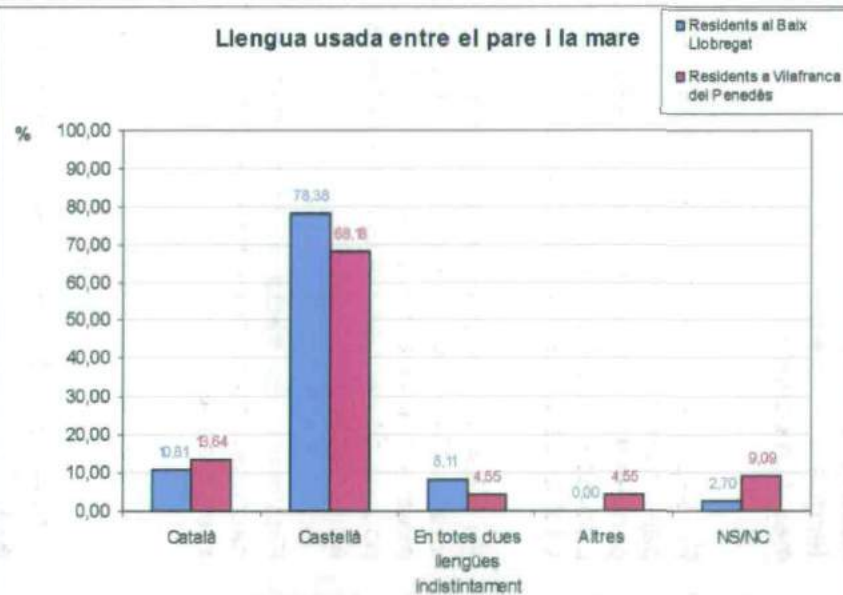
re nascut fora de Catalunya

Mare nascuda fora de Catalunya

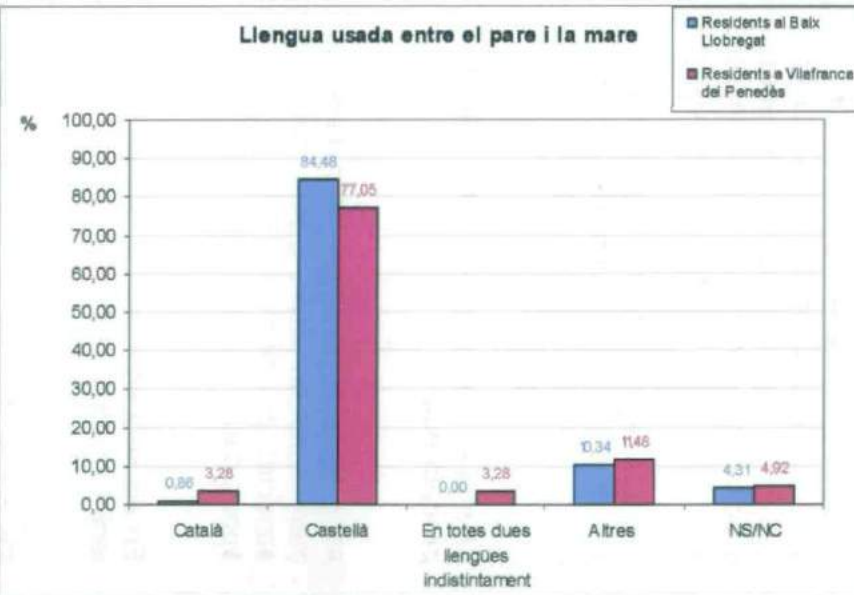
Llengua usada entre el pare i la mare

Llengua usada entre el pare i la mare

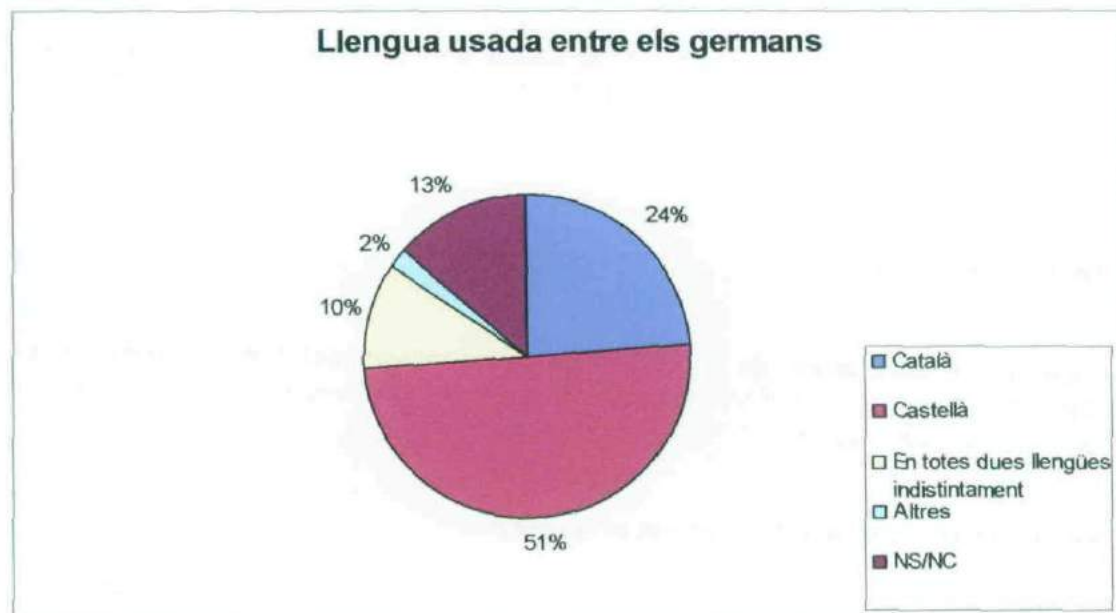
Llengua usada entre el pare i la mare

Llengua d'ús interpersonal entre germans en el nucli familiar

La llengua d'ús interpersonal més usada entre germans, segons les dades del gràfic és el castellà. El català només és usat per menys d'una quarta part de la mostra enquestada.

Gràfic 2.8.

3.1.2.4. CONCLUSIÓ

La procedència dels progenitors està força igualada, aproximadament la meitat ha nascut a Catalunya i l'altra meitat a la resta de l'estat, amb només un 11 % de persones nascudes a altres països.

La competència lingüística dels progenitors nascuts a Catalunya i residents a Vilafranca és força superior que la dels residents al Baix Llobregat.

Pel que fa a la llengua d'ús interpersonal en les relacions paterno/maternofilials, en la interacció amb el fill o filla de parelles mixtes (un cònjuge nascut a Catalunya amb un de la resta de la península) es constata que els residents al Baix Llobregat opten de manera força majoritària pel castellà com a llengua familiar. A Vilafranca, en la mateixa situació hi ha una majoria de persones que mantenen el català com a llengua d'ús interpersonal amb els fills o filles.

En l'ús interpersonal en el cas invers -de fill/a en dirigir-se als progenitors- es manté, amb lleugeres diferències, la mateixa tendència. Es detecta una certa tendència a augmentar l'ús del castellà per part dels descendents de mare nascuda a Catalunya a la zona del Baix Llobregat.

La llengua d'ús interpersonal entre els cònjuges en general, sense distinció de procedència, és de manera majoritària el castellà al Baix Llobregat. A Vilafranca el castellà és minoritari, el català però no arriba al 40%.

En el cas de parelles nascudes a Catalunya, hi ha una diferència considerable en l'ús interpersonal del català. A Vilafranca l'ús del català és majoritari, mentre que al Baix Llobregat l'ús interpersonal de la parella és en castellà.

Pel que fa a les parelles mixtes, tenint en compte el lloc de procedència i de residència, hi ha una majoria que tria el català com a llengua familiar a Vilafranca. Al Baix Llobregat passa de manera contrària i s'opta pel castellà.

Pel que fa a la llengua entre germans, la meitat parlen en castellà en l'ús interpersonal, només un 24 % declara parlar en català amb els germans o germanes i un 10% indistintament.²⁸

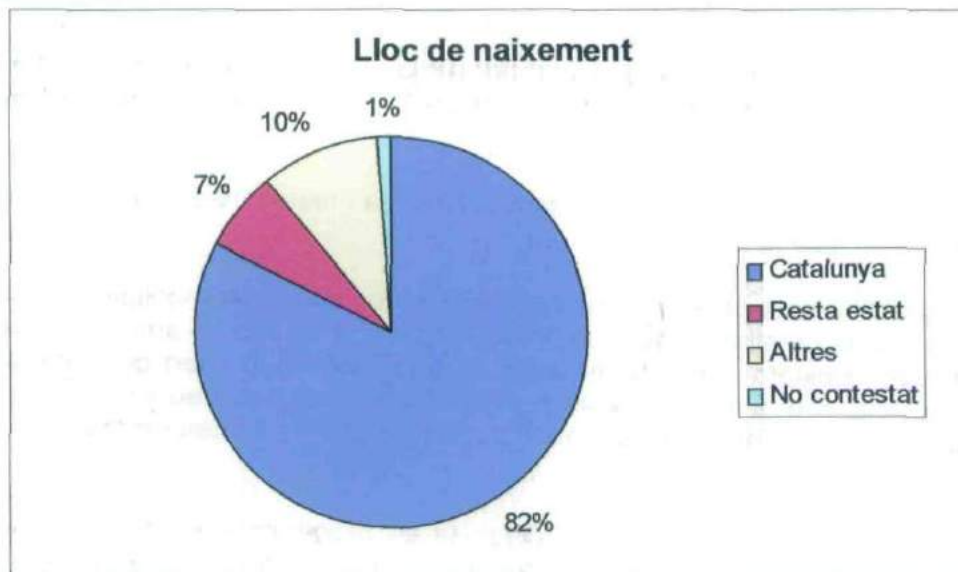
3.1.3. Dades individuals

En aquest apartat s'analitza el lloc de naixement de l'alumnat enquestat, els diferents usos lingüístics en l'àmbit acadèmic i d'amistat, dels mitjans de comunicació més utilitzats, i opinions sobre diferents aspectes relacionats amb l'ús del català.

3.1.3.1. Lloc de naixement de tot l'alumnat enquestat

Es constata (vegeu gràfic 3.1.) que hi ha una majoria de nois i noies nascuts a Catalunya. Només un 7 % ha nascut a la resta de l'estat. Aquest percentatge és superat pels nois i noies procedents de les noves migracions.

Gràfic 3.1.

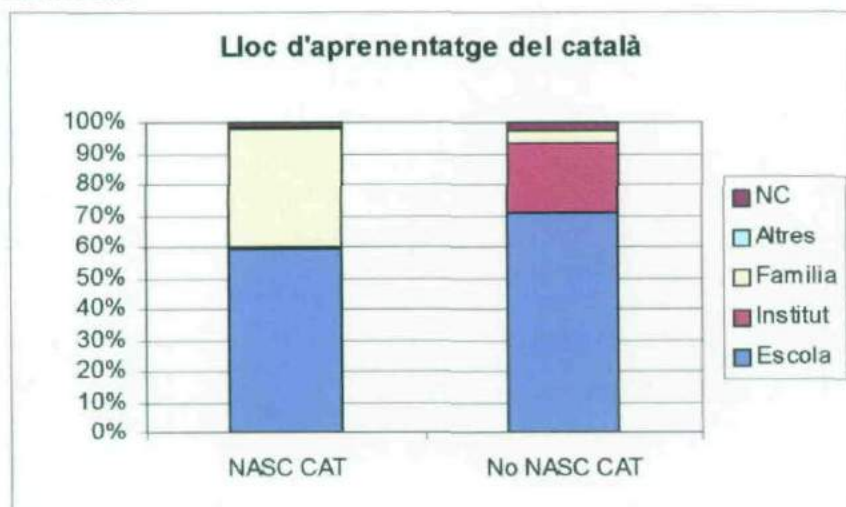

²⁸ Pel que fa al terme "indistintament" Vegeu Vila *Treballs de Sociolingüística*, 17

3.1.3.2. Lloc d'aprenentatge del català

Si no has après el català dins de la pròpia família, com l'has après o l'estàs aprenent.

Gràfic 3.2

Al gràfic anterior es pot veure els percentatges relacionats amb el lloc on han après el català, tot tenint en compte les persones que han nascut a Catalunya i les que no hi han nascut. Així es pot constatar que tant els joves nascuts a Catalunya com els que no hi han nascut, la majoria diu que l'ha après a l'escola primària.

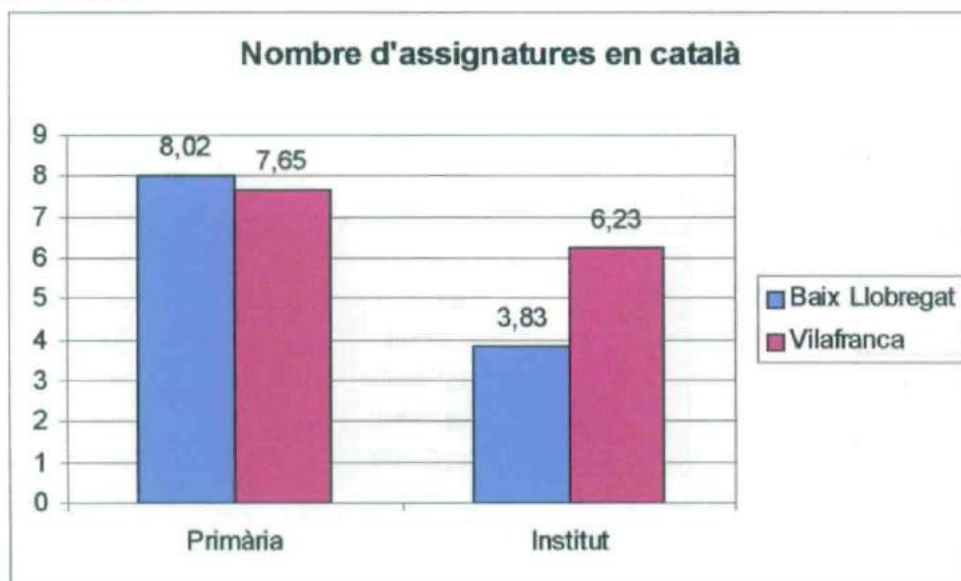
Cal una reflexió important sobre aquestes dades. Confirmen el gran buit que hi ha entre la primària i la secundària i consegüentment l'efecte negatiu que té per a l'assoliment de les competències i usos lingüístics dels nois i noies en acabar l'educació secundària, sobretot de les zones on la realitat demolingüística no possibilita la interacció en català.

3.1.3.3. Llengua vehicular d'ensenyament-aprenentatge.

Per tal d'obtenir dades sobre la llengua vehicular -la llengua en què es transmeten els continguts- a l'educació primària i la secundària, es va demanar a tot l'alumnat enquestat el nombre d'assignatures impartides en català. La mitjana d'assignatures de cada nivell és de 8 o 9 assignatures.

Per a facilitar les respostes, sobretot per a l'alumnat de primària, s'ha partit del currículum de 6è, tot tenint en compte que hi podia haver algun canvi organitzatiu de centre. A secundària també s'ha partit del currículum de 4t. Quant al batxillerat pel fet que no es podia saber quin dels batxillerats existents cursaria l'alumnat enquestat se'ls demanava el nombre d'assignatures que rebien en català. (exceptuant, és clar, les específiques de llengua).

Gràfic 3.2.1.

Segons queda reflectit al gràfic 3.2.1 és interessant, en primer lloc, de veure la diferència que hi ha entre primària i secundària i, en segon lloc, la proporció d'assignatures impartides en català entre els centres del Baix Llobregat i els de Vilafranca, la qual cosa permet constatar la precària situació sociolingüística en què es troba l'educació secundària, en general i en determinades zones en particular.

3.1.3.4. Llengua d'ús a classe

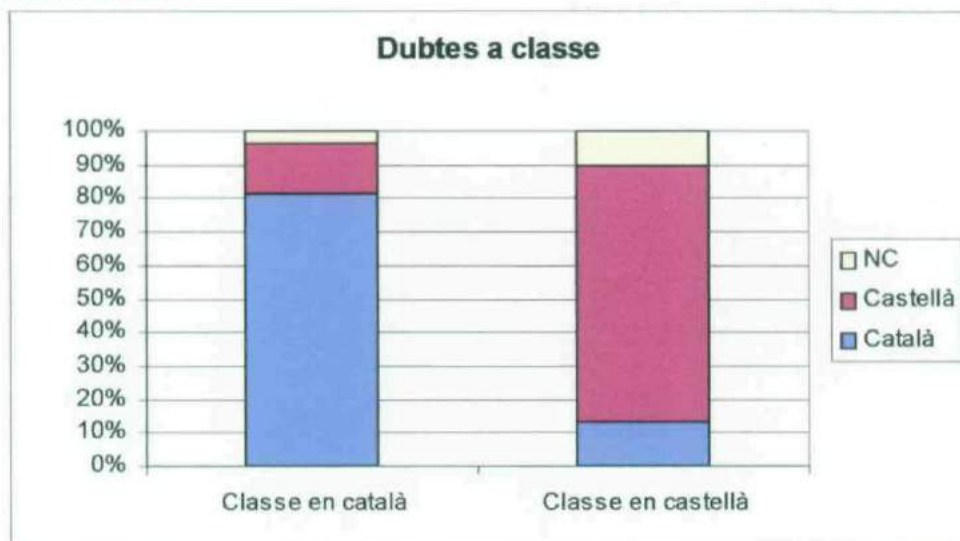
En una classe feta pel professor o professora (mestre, mestra) en català, en quina llengua expresses els dubtes, demanes aclariments o respons les seves preguntes?

En una classe feta pel professor o professora (mestre, mestra) en castellà en quina llengua expresses els dubtes, demanes aclariments o respons les seves preguntes?

En la formulació d'aquestes preguntes es vol veure la incidència que té la llengua amb la qual s'imparteix la classe a l'hora de fer intervencions, manifestar dubtes, demanar aclariments...

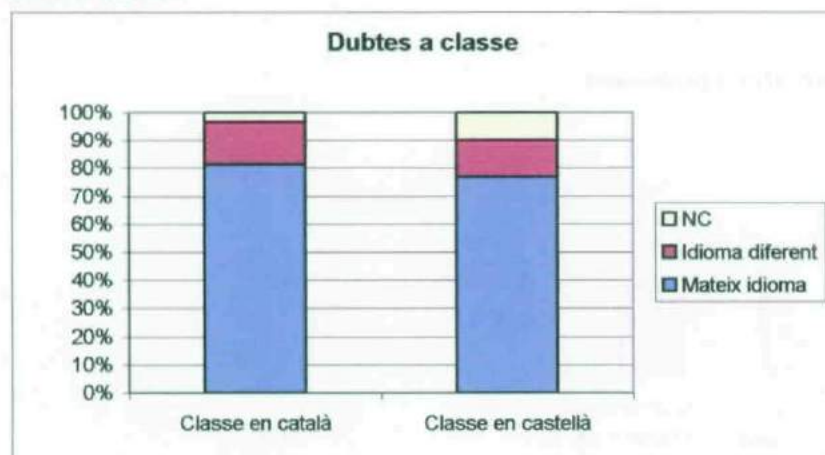
Segons les dades del gràfic 3.3.2.a. es constata que un 80 % de l'alumnat fa les intervencions en català a les classes que s'imparteixen en aquesta llengua. Igualment s'observa que hi ha un comportament paral·lel en les classes impartides en castellà on la llengua que utilitza l'alumnat és el castellà. Tanmateix hi ha un petit percentatge que no es comporta així.

Gràfic 3.3.2.a

Es presenten les mateixes dades de manera diferent.

Gràfic 3.3.2.b

3.1.3.5. Llengua d'ús interpersonal amb el professorat fora de l'aula.

Professorat de català

En quina llengua parles al professor o professora de català, a fora de l'aula?

Pel que fa a la llengua d'ús interpersonal fora de l'aula amb el professor o professora que imparteix l'assignatura de llengua catalana es pot constatar que gairebé tres quartes parts usen el català en aquesta interacció, mentre que un 25% ho fa en castellà.

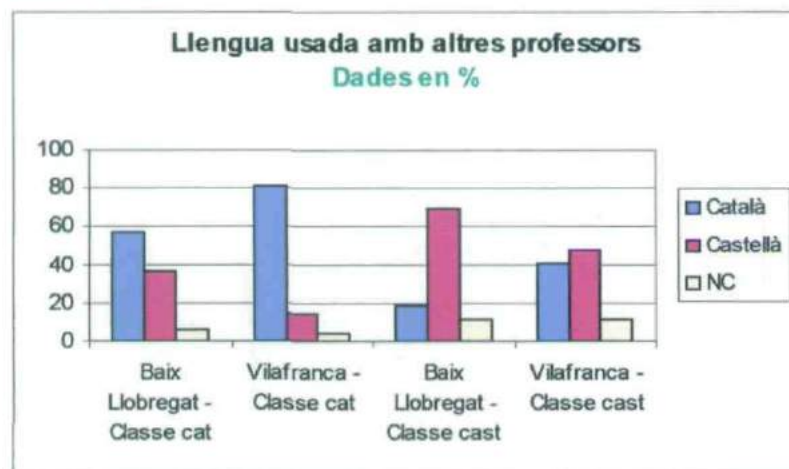
Gràfic 3.4.1.

Professorat d'altres assignatures

En quina llengua parles al professorat que imparteix la seva assignatura en català, a fora de l'aula?

Gràfic 3.4.2.

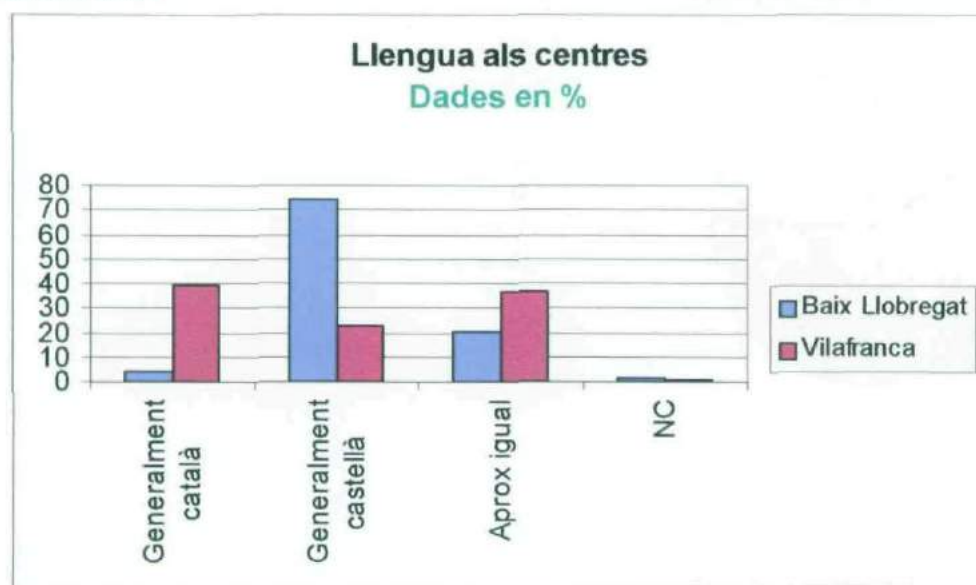
Es pot constatar una correspondència, major o menor segons la zona. Així a Vilafranca la tendència majoritària és mantenir la llengua en què s'imparteix l'assignatura en l'ús fora de l'aula. Fins i tot les dades mostren que professors que imparteixen la classe en castellà, l'alumnat manté el català fora de l'aula. Al Baix Llobregat hi ha un 50% que afirma parlar en català fora de l'aula si és la llengua en què s'imparteix l'assignatura. I gairebé un 40% no canvia de llengua.

3.1.3.6. Llengua d'ús interpersonal entre iguals al centres

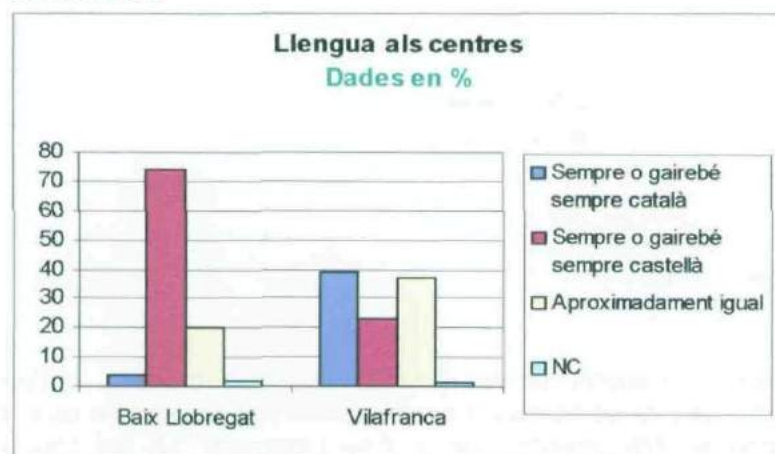
A l'institut, a l'escola, en quina llengua sents que parlen els teus companys i companyes?

La formulació d'aquesta pregunta tot i tenir un aspecte genèric, vol copsar la percepció que té l'alumnat de l'ús del català dins el centre educatiu. I també veure si hi ha diferències significatives entre les dues zones.

Gràfic 3.5.a

Gràfic 3.5.b

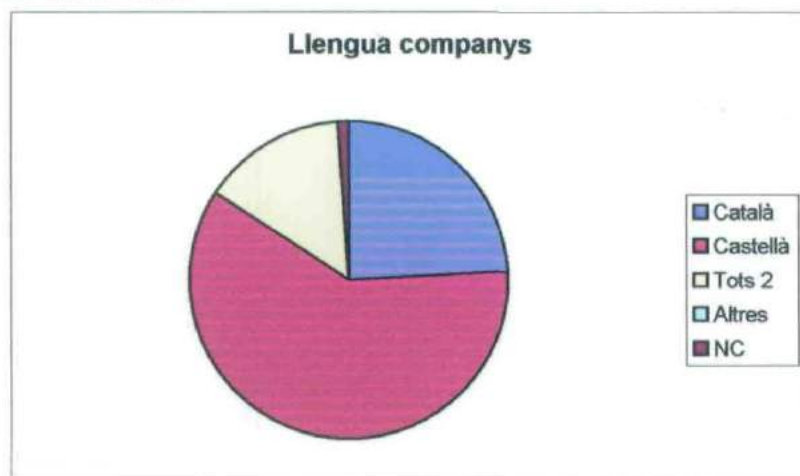
Al centres del Baix Llobregat una majoria, més del 70%, declara que la llengua d'ús habitual, la que se sent al centre és el castellà. A Vilafranca un 40% diu que el català és la llengua que, de manera general, és més habitual. Pel que fa al percentatge de joves que perceben que aproximadament igual una llengua que l'altra se situa entre el 35%.

Així segons aquestes dades es pot constatar que als insituts enquestats del Baix Llobregat el castellà és percebut com a llengua de comunicació majoritària.

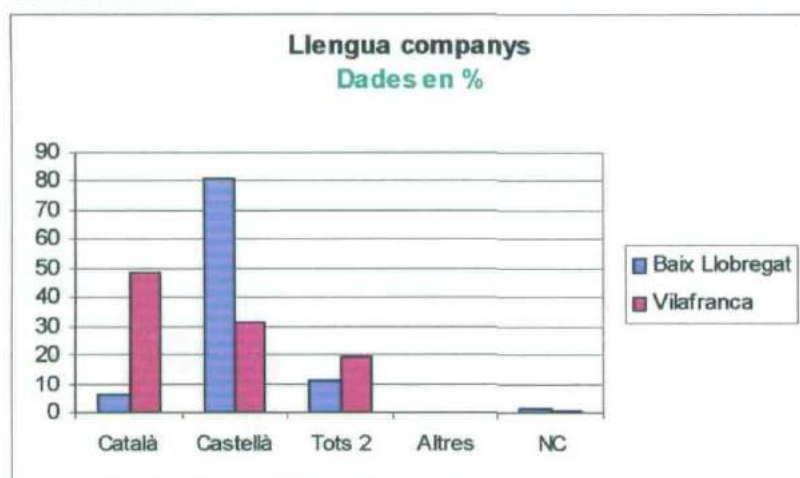
Llengua dels companys i companyes de classe, a fora de l'aula

A l'institut, a l'escola, en quina llengua et parlen el companys i companyes?

Gràfic 3.5.1.a

Gràfic 3.5.1.b

Segons l'ànàlisi global de les dades, la majoria de nois i noies utilitzen el castellà en l'ús interpersonal, l'ús del català és minoritari. Si es compara per zones es pot comprovar que a Vilafranca l'ús del català correspon al 50%, mentre que al Baix Llobregat l'ús del català entre iguals és insignificant.

3.1.3.7. Llengua d'ús en l'àmbit no acadèmic

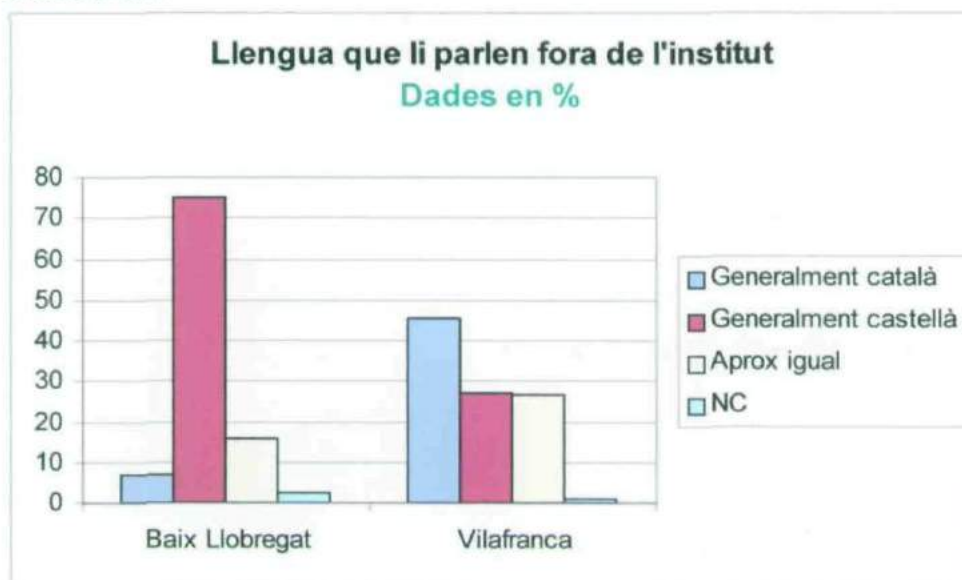
Activitat quotidianes, esbarjo...

Fora de l'institut, de l'escola, en les altres activitats quotidianes, esbarjo... En quina llengua sents que parlen?

La llengua d'ús en la interacció que s'estableix fora del marc acadèmic és majoritàriament el castellà, més d'un 70 %, al Baix Llobregat, mentre que a Vilafranca correspon a més del 40%.

La presència del català en determinades poblacions i zones és molt minoritària en tots els àmbits de la vida quotidiana

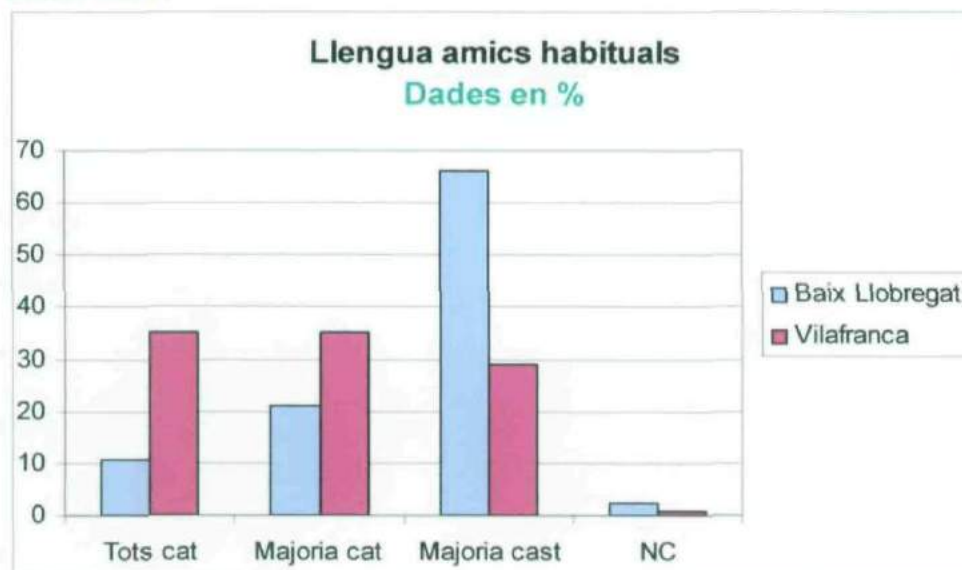
Gràfic 3.6.1.

Llengua d'ús amb les amistats habituals

Els teus amics i amigues amb qui surts i et diverteixes habitualment són:

Gràfic 3.6.2.

Al gràfic 3.6.2. sobre les relacions d'amistat habituals a Vilafranca un 35% aproximadament diu que el grup amb què es relaciona és majoritàriament catalanoparlant. I igualment un 35% diu que el grup tothom és catalanoparlant.

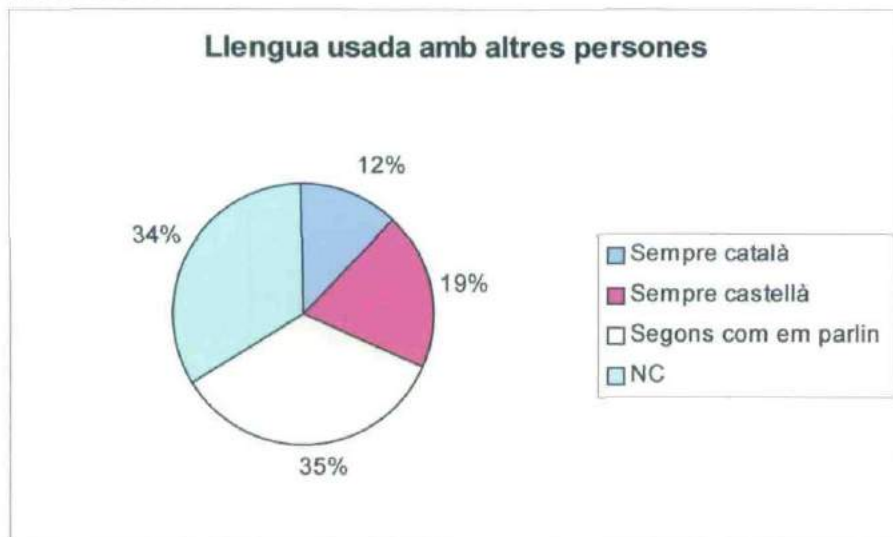
Pel que fa al Baix Llobregat les mateixes relacions de grup d'amistat habitual exposen que la majoria del grup és castellanoparlant. Només hi ha un 10% que opina que té amics catalanoparlants. .

Cal remarcar, però, que parlar de les relacions d'ús interpersonal és un tema molt complex en què hi intervenen molts factors, socials, culturals, psicològics... I que, actualment hi ha una espècie de norma social de canviar de llengua i canviar al castellà, si hi ha alguna persona que el parla, encara que entengui el català o fins i tot el pugui parlar.

Llengua d'ús en la interacció en general

A les altres persones com els parles ?

Gràfic 3.6.3.

Aquesta qüestió fa referència a la llengua de la interacció de manera general, en els diferents àmbits i situacions de la vida quotidiana. Així un 12% declara usar sempre el català, un 19% el castellà i un 35% que s'adapta a la llengua de l'interlocutor. L'alta proporció de persones que no contesten és deguda al fet que l'alumnat de primària no va entendre prou bé la formulació de la pregunta.

3.1.3.8. Preferències en els usos lingüístics

La llengua i els mitjans de comunicació

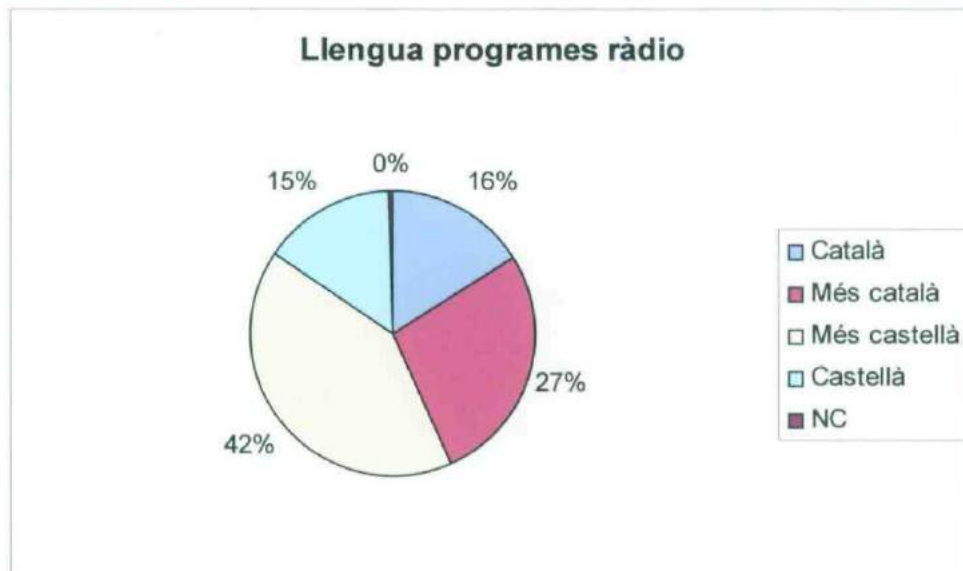
Els programes que escoltes a la ràdio són:

Veus alguns programes de TV en català?

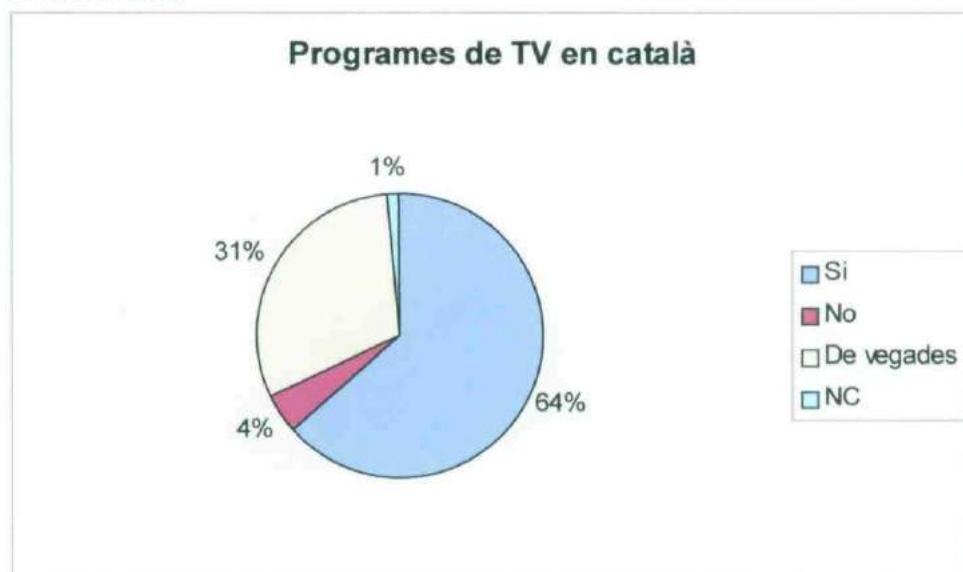
Pel que fa a la ràdio un 16% escolta programes en català a la ràdio. Igualment un 15% ho fa només en castellà. Hi ha una tendència més majoritària a escoltar emissores que emeten més en castellà, gràfic 3.7.1.a. La preferència per a emissores que emeten només en català és minoritària.

Quant als programes de televisió un 64% del total de l'alumnat enquestat diu que veu programes en català; un 32 % manifesta que de vegades. Només hi ha un 4 % que diu que no veu mai la televisió en català, gràfic 3.7.1.b.

Gràfic 3.7.1.a

Gràfic 3.7.1.b

Llengua d'ús preferida

En quina llengua et va més bé parlar?

En aquestes dades del gràfic 3.8.1. es pot comprovar l'opinió dels joves en relació a la llengua en què diuen sentir-se més còmodes. Al Baix Llobregat, es pot dir que estan força igualats aquells que consideren que els és igual, a aquells que es decanten pel castellà i en menor nombre, aquells que es decanten pel català.

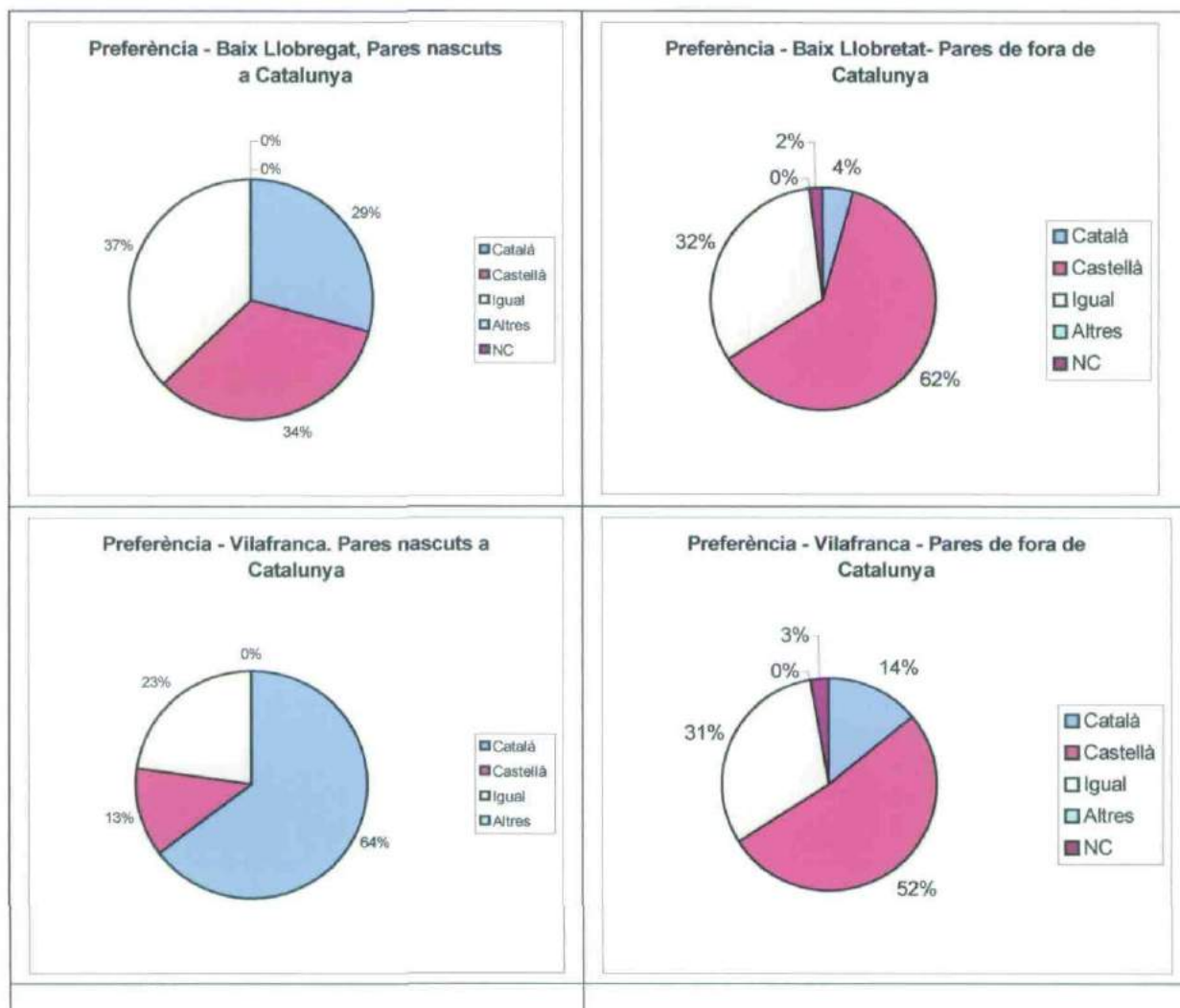
Si es comparen aquestes dades amb les corresponents a Vilafranca del Penedès es pot comprovar que hi ha una notable diferència quant a la preferència pel català. Un 64% constata la preferència pel català. I només una minoria es decanta pel castellà.

Pel que fa als nois i noies residents al Baix Llobregat fills de pares – un dels cònjuges- no nascuts a Catalunya es pot veure com la majoria opta pel castellà com a llengua de preferència. Es manté força el percentatge de persones que consideren que els és igual. I disminueix considerablement aquells que es decanten pel català.

Si es comparen aquestes dades amb les preferències en la mateixa situació de persones que no han rebut la llengua per transmissió generacional, a Vilafranca del Penedès es pot constatar que la preferència pel castellà disminueix i augmenta 10 punts la preferència pel català.

Cal relacionar aquestes preferències amb la llengua de transmissió generacional i l'entorn que potencia la interacció en català.

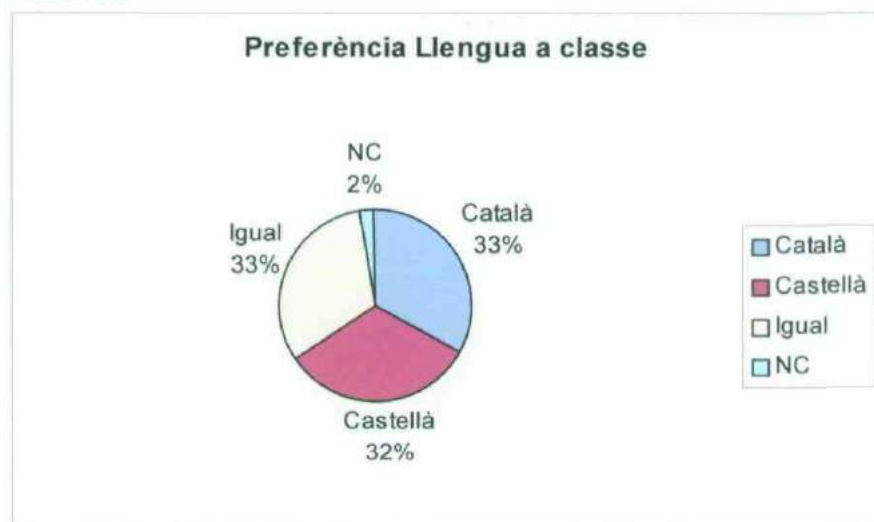
Gràfic. 3.8.1.

Llengua preferent per a l'ensenyament

En quina llengua prefereixes que t'expliquin les diferents matèries?

Gràfic 3.9

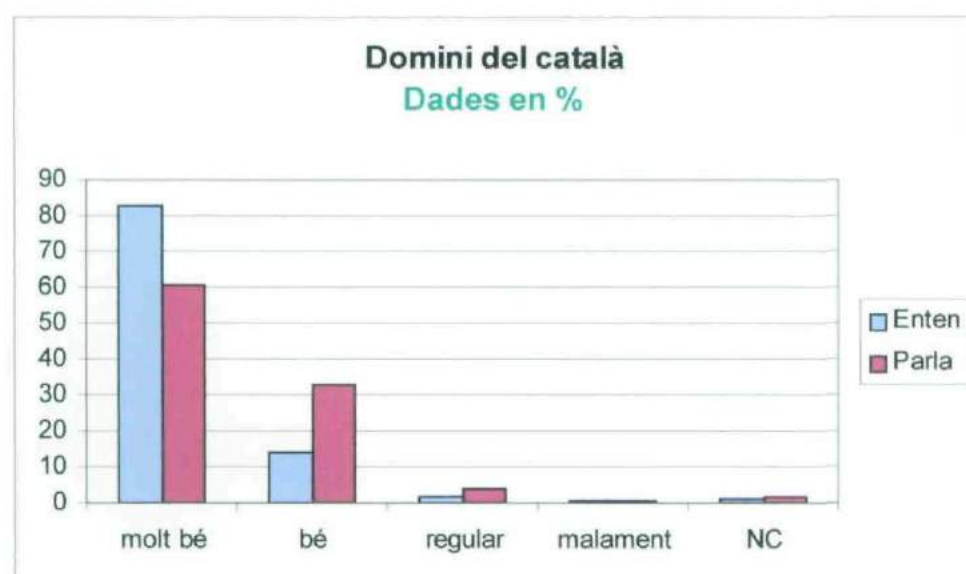
3.1.3.9. Competència lingüística oral

Com creus que saps parlar el català, tu?

En aquesta pregunta se'ls demanava el grau de domini del català segons la seva pròpia opinió. És evident que hi ha una part subjectiva en l'apreciació de la competència lingüística, però hi ha el matis de diferenciar entre comprensió i competència oral.

Així, segons les respostes analitzades al gràfic 3.10 hi ha un nombre més elevat que considera que l'entén molt bé i un nombre inferior que el parla molt bé, la qual cosa fa pensar en la poca presència de l'ús oral del català en els diferents àmbits: educatiu, extraescolars, lleure... i que dificulta la competència oral i la col·loquialització del català.

Gràfic 3.10

Importància de la competència oral

Puntuació de l'1 al 10 la importància de saber parlar correctament el català i saber-lo utilitzar en qualsevol situació

Es pot constatar que el fet de parlar el català és vist com un fet molt positiu de manera molt majoritària, aquestes dades contrasten amb la realitat dels usos i en l'àmbit educatiu en particular i en d'altres àmbits en general. Aquest contrast fa pensar que algunes respostes són fetes més pensant en allò que pot ser més "políticament correcte" que en opinions basades en el convenciment de l'afirmació.

Gràfic 3.11.

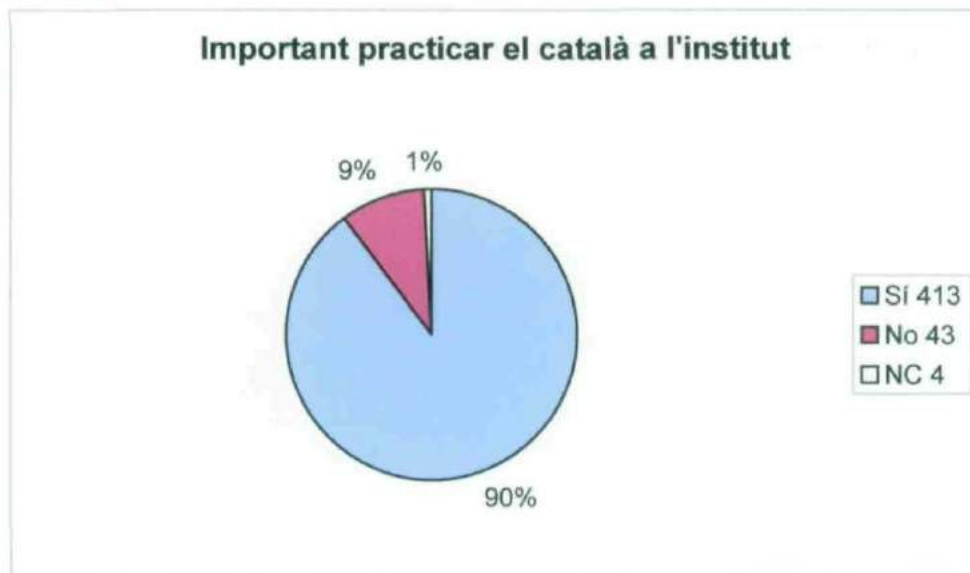

3.1.3.10. Importància d'usar el català al centre educatiu

Consideres important que a l'institut, a l'escola, es parli i es pugui practicar el català?

Al gràfic següent, 3.11.1., el percentatge que respon afirmativament a la pregunta és d'un 90%; en nombres absoluts corresponen a 413 persones. Un 9% respon que no ho considera important, en nombres absoluts equivalen a 43 persones.

Gràfic 3.11.1.

Aquestes dades porten a la reflexió si les contrastem amb les dades relacionades amb la llengua als centres (Vegeu gràfics 3.5.a i 3.5.b.) de les dues zones estudiades. Per una banda les dades constaten una realitat que es dona, sobretot a centres del Baix Llobregat, en relació a la llengua de comunicació que es percep com a majoritària als centres. Com es pot comprovar als gràfics esmentats, la presència del català a centres del Baix Llobregat és insignificant.

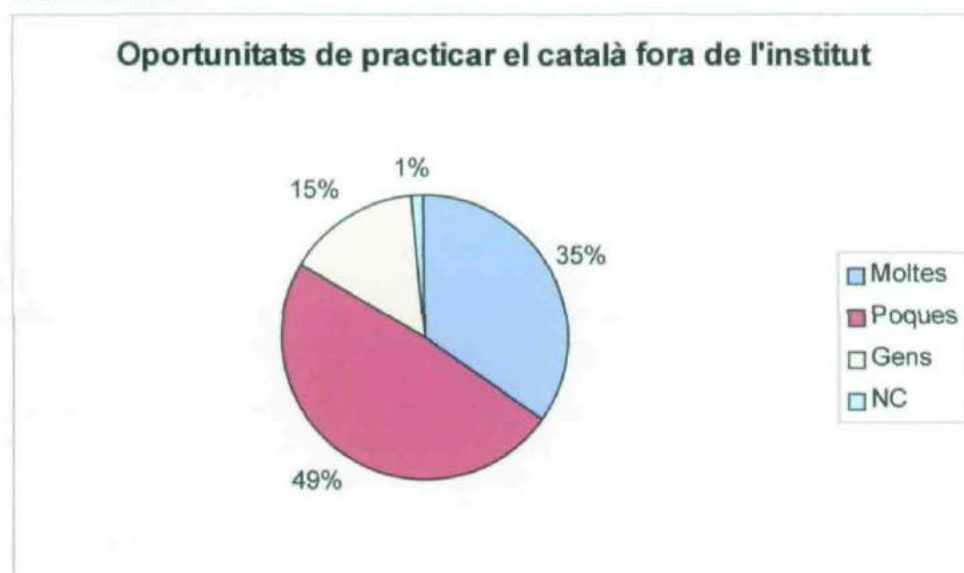
D'on surt aquesta importància de parlar i practicar el català a l'institut? És una resposta teòrica i no de ple convenciment? És una resposta reflexiva en el sentit de pensar que és al lloc on s'hauria de poder fer i no es fa?

3.1.3.11.L'ús social fora del centre educatiu

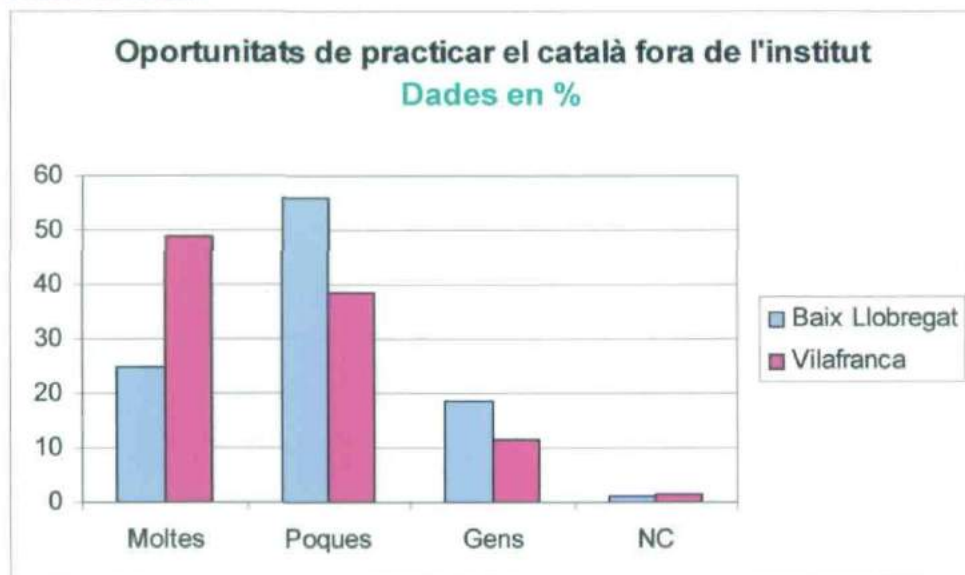
A part de l'institut, de l'escola, al teu poble, al barri tens possibilitat de parlar-lo?

Als gràfics 3.12.a i 3.12.b, es presenten les dades obtingudes de manera global i per zones respectivament.

Gràfic 3.12.2.a

Gràfic 3.12.2.b

Pel que fa a les dades globals un 35% considera que té moltes oportunitats d'emprar el català fora de l'àmbit educatiu, mentre que un 49% considera que poques i un 15 % creu que no en té gens.

Si es comparen les dades per zones queden ben reflectides la diferència d'oportunitats d'interacció en català en la vida quotidiana entre les dues zones. Cal tenir en compte, però, que a Vilafranca hi ha alguns barris amb una realitat demolingüística no tan favorable a l'ús del català com d'altres.

3.1.3.12.CONCLUSIÓ

El 82 % d'alumnat enquestat ha nascut a Catalunya, un 7 % a la resta de l'estat i un 10 % és alumnat procedent de les noves migracions.

La majoria d'alumnat, que no té el català com a llengua familiar, l'ha après a l'escola primària, on la llengua vehicular és, majoritàriament, en català. A secundària el nombre d'assignatures impartides en català baixa de manera considerable al Baix Llobregat i en menor grau a Vilafranca. El fet de no usar el català com a llengua vehicular per a l'ensenyament-aprenentatge sembla que condiciona, no de manera absoluta, els usos interpersonals fora de l'aula amb la consegüent repercussió amb les diferents interaccions que es donen en l'àmbit educatiu.

Hi ha una bona part d'alumnat que diu mantenir en l'ús interpersonal amb el professorat fora de l'aula, la mateixa llengua en què el professor o professora imparteix la classe. La "normalització" de la llengua vehicular a la secundària, no solucionarà el problema del usos lingüístics interpersonals, però segur que pot ajudar a produir canvis significatius.

La tendència dels usos lingüístics interpersonals al pati, tant a primària com a secundària és majoritàriament a favor del castellà, amb una gradació depenent de les zones. A la zona del Baix Llobregat la llengua habitual que més s'usa i se sent als centres és el castellà. A Vilafranca l'ús del català és major. Els amics, la família, -tot l'entorn social- i també les percepcions o creences d'una part de joves tenen un paper important en els usos interpersonals.

La institució escolar sola no pot incidir en els usos interpersonals, cal que des de tots els àmbits, començant pels governs, l'administració educativa, les institucions educatives i de lleure, els mitjans de comunicació, tots els agents socials dirigeixin i uneixen els esforços per a aportar estratègies i accions positives, amb un nou discurs legitimador i arguments sòlids per tal d'intentar canviar els usos lingüístics i atorgar al català la preeminència funcional que li pertoca com a llengua de Catalunya, tenint en compte la nova i complexa realitat social, lingüística i cultural actual. Per a aquest tema vegeu Bastardas (2002c)²⁹.

Malgrat tot, hi ha la percepció, des del punt de vista teòric dels joves enquestats, que el català s'ha de parlar més, que l'institut és un bon lloc per a la pràctica. Cal fer una tasca pedagògica des d'un pla psico-sòcio-cultural que obri nous camins per tal de fer que els centres educatius en general, i en aquest cas els instituts en particular, compleixin les seves funcions.

²⁹ Bastardas, A. (2002c) . "Política lingüística a l'era de la globalització:diversitat i intercomunicació des de la perspectiva de la complexitat" <http://cultura.gencat.net/llengcat/noves>

3.1.4. Actituds davant del fet lingüístic

L'actitud personal davant el fet lingüístic està influïda pels valors les creences que tingui l'individu envers l'altre grup lingüístico-cultural. També hi poden intervenir aspectes relacionats amb el fet identitari i els trets distintius de la conducta lingüística i no-lingüística.

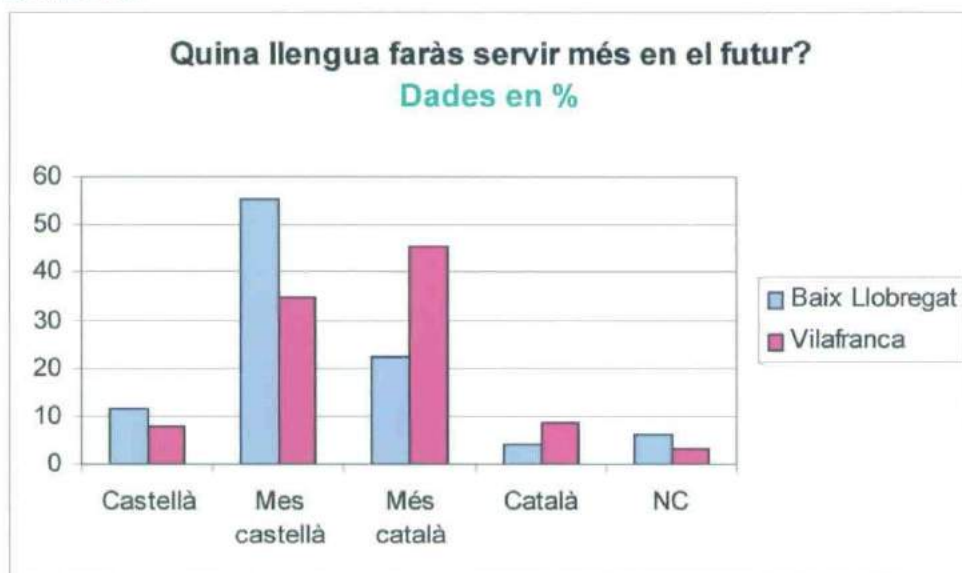
3.1.4.1. Expectatives de futur

En la teva feina, en la universitat, etc., com creus que parlaràs tu en el futur?

Segons les respostes del grup enquestat del Baix Llobregat més del 50% creu que utilitzarà més el castellà, a Vilafranca la majoria creu que utilitzarà més català que castellà. Entre les possibles respostes només català o castellà; més català que castellà o més castellà que català.

Segons el gràfic 4.1 es constata que el joves residents al Baix Llobregat, una majoria considera que usará més el castellà que no pas el català. Pel que fa a l'opció de més català que no pas castellà és majoritària entre els joves de Vilafranca. Finalment, l'opció només català o només castellà és minoritària a les dues zones.

Gràfic 4.1.

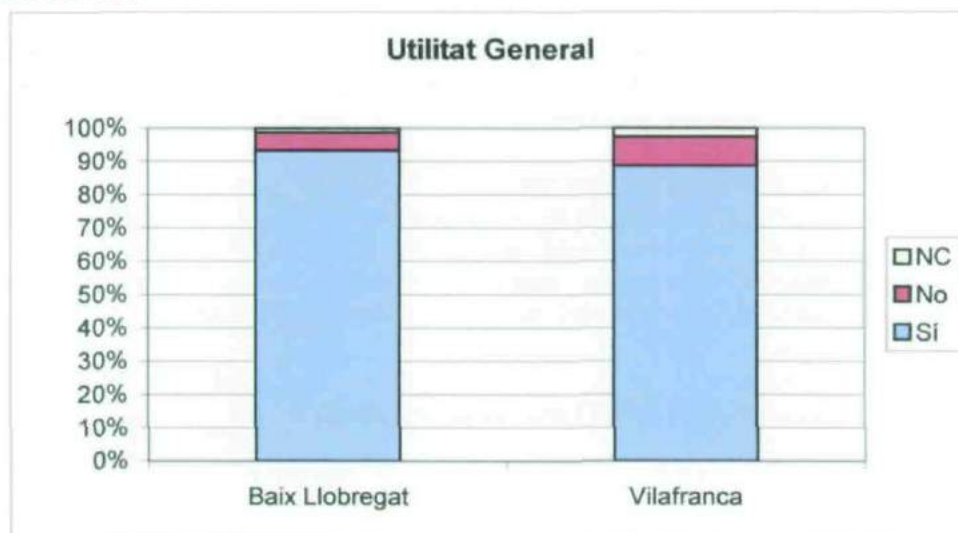

Utilitat del català

Et serà útil saber parlar i escriure el català?

Es vol copsar la percepció que tenen sobre la utilitat del català en el seu futur. Així al gràfic 4.2. s'observa que el 90% respon afirmativament, és a dir consideren que el català els serà útil per al futur. La diferència entre les dues zones és mínima. Curiosament hi ha un lleugeríssim augment del percentatge a la zona del Baix Llobregat.

Gràfic 4.2.

Saber el català et donarà més oportunitats de tenir feina

Penses que la gent que sap parlar i escriure en català té més oportunitats de trobar feina?

Al gràfic 4.3. es pot observar que igualment que en la pregunta anterior no hi ha diferència entre el Baix Llobregat i Vilafranca. Més d'un 60% creu que el fet de tenir competència en llengua catalana li obre camins a l'hora d'entrar al món laboral.

També cal remarcar que al Baix Llobregat, igualment, que a la qüestió anterior hi ha un lleugeríssim augment del percentatge en l'apreciació d'aquesta competència.

Gràfic 4.3.

Futur lingüístic a Catalunya

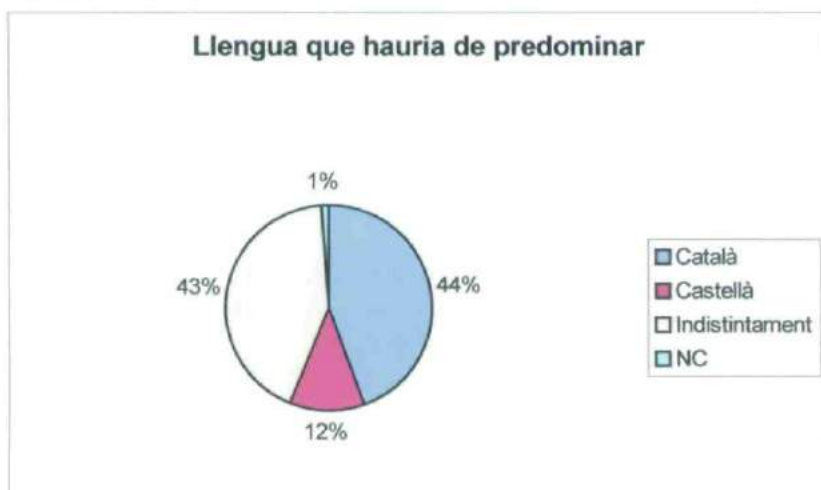
A la llarga, quina llengua hauria de predominar a Catalunya?

Segons dades globals del gràfic 4.4.a, un 44% considera que hauria de ser el català la llengua predominant a Catalunya; un 43% creu que les dues llengües indistintament; finalment un 12% opina que hauria de ser el castellà.

Les mateixes dades es presenten per zones al gràfic 4.4.b. Es pot constatar que a Vilafranca més d'un 50% considera que hauria de ser el català i al Baix Llobregat més d'un 30%. Quant a l'opinió de creure que el castellà hauria de ser la llengua predominant a Catalunya és minoritària a totes les dues zones, tanmateix hi ha un lleuger augment al Baix Llobregat. Finalment l'opció referida al predomini de les dues llengües indistintament també pren més relleu al Baix Llobregat.

Pel que fa a aquest tema vegeu Junyent, M.C. i Unamuno, V. (2002)³⁰

Gràfic 4.4.a.

Gràfic 4.4.b

³⁰ Junyent, M.C; Unamuno, V. (2002). *El català: mirades al futur*. Barcelona: EUB – Octaedro.

El català única llengua oficial

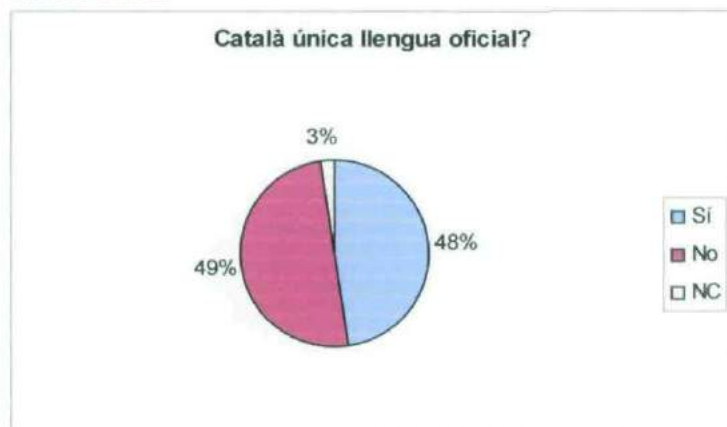
Seria natural que així com el castellà és l'única llengua oficial a les terres de parla castellana, el català fos l'única llengua oficial a les terres catalanes?

Als gràfics següents es vol copsar l'actitud en relació a la llengua i l'oficialitat catalana i la seva oficialitat a Catalunya. En primer lloc, al gràfic 4.5.a s'aporten dades globals; en segon lloc al gràfic 4.5.b es donen els percentatges per zones.

Pel que fa a les dades globals, hi ha dues posicions majoritàries oposades, és a dir gairebé la meitat considera que el català hauria de ser la llengua oficial de Catalunya, i gairebé l'altra meitat creu que no ho hauria de ser.

Si es comparen les mateixes dades centrades a les dues zones, es pot constatar que hi ha una diferència significativa. Així a Vilafranca hi ha un augment en el percentatge de les persones que creuen que el català hauria de ser la llengua oficial de Catalunya.

Gràfic 4.5.a.

Gràfic 4.5.b.

La llengua com a patrimoni cultural

Creus que totes les llengües tenen la mateixa importància i són un patrimoni cultural que cal respectar i intentar conservar ?

Al gràfic 4.6. es pot constatar l'actitud de les persones enquestades pel que fa al respecte per a les llengües i veure com aquest respecte en comporta la pervivència i, alhora, el valor d'un patrimoni cultural.

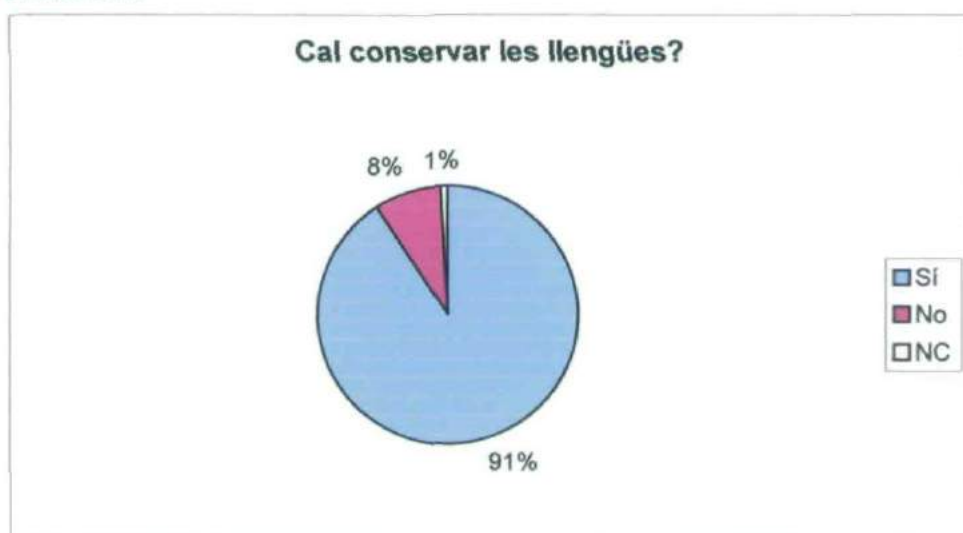
Com es pot constatar al gràfic un 91% es declara a favor de la conservació de les llengües. Només un 8% considera que no cal conservar-les.

Efectivament, una majoria continua valorant uns aspectes que no coincideixen amb la realitat que una bona part d'aquest joves viuen i pensen. Hi ha un decalatge entre allò que pensen que s'hauria de pensar i allò que realment pensen. Totes aquestes opinions o percepcions estan condicionades per un ambient determinat i una manera d'entendre la pluralitat des d'un punt de vista teòric.

Així segons Bastardas (2004) ³¹

"El gran repte de la sociolingüística serà, per tant, arribar a desenvolupar els conceptes necessaris per crear aquests models bàsics que ens permetin d'entendre i albirar –si més no aproximadament– les dinàmiques evolutives dels diferents tipus de situacions existents, i, si cal, orientar també les intervencions que es creguin adequades. En aquest sentit, això vol dir la necessitat d'avançar cap a una conceptualització socioecològica, que, tot i ser contextual, inclogui necessàriament una perspectiva processual, amb sistemes oberts i autoorganitzats i amb causalitat circular, sinó també allò més característic dels ésser humans, com ara la ment i les seves conseqüències representacionals, emocionals i comportamentals"

Gràfic 4.6.

3.1.4.2. Normes d'ús entre catalanoparlants i castellanoparlants

Els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants que ja fa temps que viuen a Catalunya?

Els castellanoparlants que ja saben parlar el català, l'haurien de parlar amb normalitat amb els catalanoparlants?

Els catalanoparlants, quan senten que l'interlocutor parla en castellà sovint canvien de llengua i parlen en castellà, encara que vegin que els entenen, Com ho veus?

³¹ Bastardas, A, (ed.). *Diversitats: Llengües espècies i ecologies*. Barcelona: Ed. 62 p. 23

Els castellanoparlants que saben parlar en català, els costa de canviar de llengua quan es dirigeixen a una persona catalana. Com ho veus?

Als Gràfics 4.7.a i 4.7.b. es donen les dades referides a aquestes preguntes corresponents a la zona del Baix Llobregat i la de Vilafranca respectivament.

Les qüestions que es presenten estan connectades amb el concepte de canvi lingüístic en l'ús interpersonal. Actualment hi ha un hàbit força estès per una gran part de la població catalanòfona de canviar de llengua quan una persona els contesta en castellà. També molta gent s'adreça a una persona desconeguda, directament en castellà, encara que de vegades sigui totalment inadequat, en ser l'altra persona també catalanòfona.

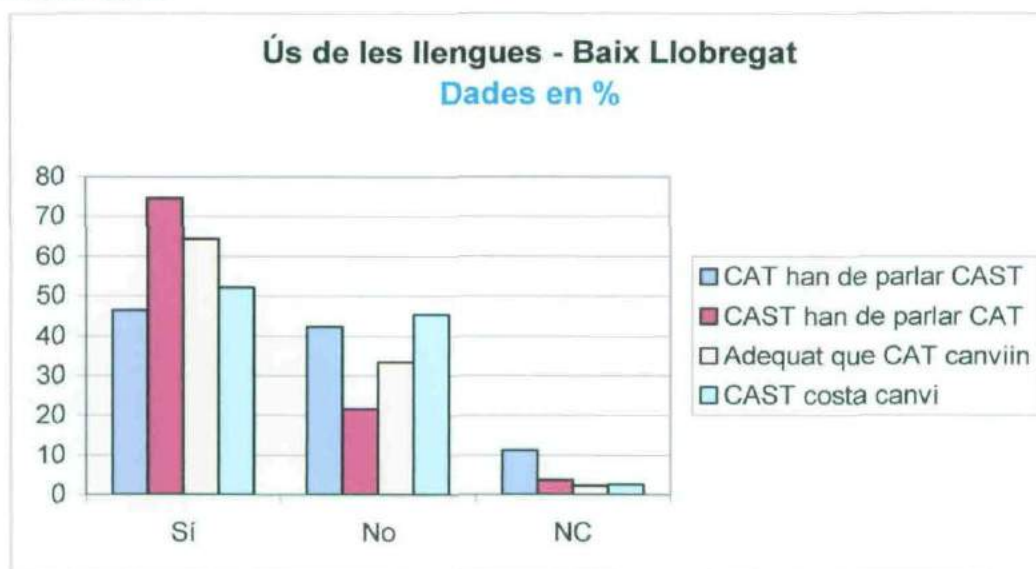
Pel que fa a la primera qüestió els joves del Baix Llobregat gairebé un 50% opinen que els catalanoparlants han de parlar castellà als castellanoparlants, encara que faci temps que visquin a Catalunya. Aproximadament un 40% creu que no cal que canviïn de llengua.

Per a la segona qüestió més d'un 70% consideren que els castellanoparlants que saben parlar català, l'haurien de parlar amb normalitat amb els catalanoparlants. Hi ha un 20% que opinen que els castellanoparlants no haurien de canviar de llengua.

Quant a la tercera pregunta relacionada amb l'hàbit abans esmentat de canviar de llengua per una gran part de la població catalana, hi ha un 75% que troben adequat que els catalanoparlants canviïn de llengua en la interacció amb una persona que parla castellà, encara que l'entengui. I més d'un 30% ho considera inadequat.

Finalment, a la darrera qüestió, hi ha un 50% que creuen adequat que els castellanoparlants, que saben parlar català, no canviïn de llengua davant d'un interlocutor català. I un 45% aproximadament ho troben inadequat.

Gràfic 4.7.a.

Al gràfic següent es presenten les mateixes dades centrades a l'alumnat resident a Vilafranca.

Pel que fa a la primera qüestió, a Vilafranca no arriba al 30% de joves que consideren que els catalanoparlants han de parlar castellà als castellanoparlants, encara que faci temps que visquin a Catalunya. Hi ha més d'un 75% aproximadament que creuen que els catalanoparlants, en la situació descrita, no han de canviar de llengua.

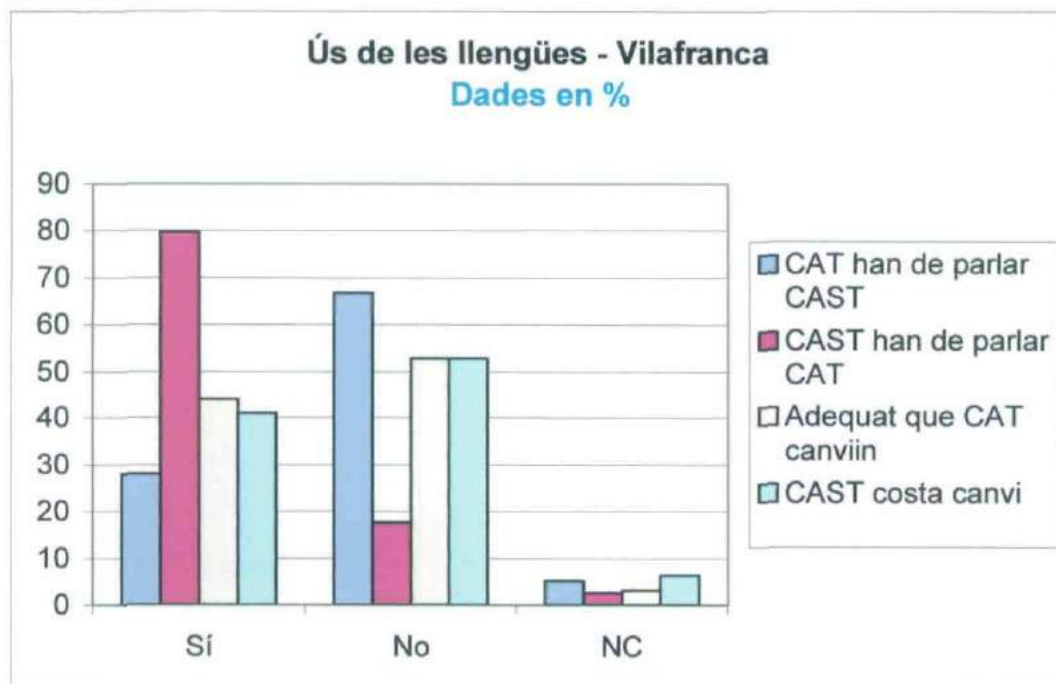
Per a la segona qüestió, més d'un 80% consideren que els castellanoparlants que saben parlar català l'haurien de parlar amb normalitat amb els catalanoparlants. Hi ha un percentatge que no arriba al 20% que opinen que els castellanoparlants no haurien de canviar de llengua.

Quant a la tercera pregunta relacionada amb l'hàbit abans esmentat de canviar de llengua per una gran part de la població catalana, hi ha una mica més d'un 40% que troben adequat que els catalanoparlants canviïn de llengua en la interacció amb una persona que parla castellà, encara que l'entengui. Hi ha un 50% aproximadament que ho considera inadequat.

Finalment, a la darrera qüestió, hi ha un 40% que creuen adequat que els castellanoparlants que saben parlar català no canviïn de llengua davant d'un interlocutor català. I un 50% aproximadament que ho troben inadequat.

Com ja s'ha esmentat aquest aspecte del canvi lingüístic és un tema recurrent i present a la vida quotidiana. I també un tema d'estudi per part de sociolingüistes en particular i de les persones preocupades pel futur de la llengua. Vila (2003) aporta dades dels usos lingüístics interpersonals no familiars a Catalunya.³²

Gràfic 4.7.b.

3.1.4.3. Normalitat del català

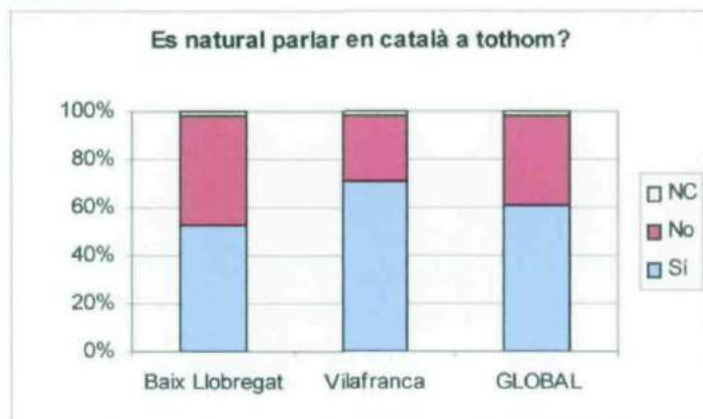
Es natural parlar en català a tothom?

Les dades del gràfic 4.8. ens donen la creença, l'opinió de manera global i alhora per les dues zones objecte d'estudi.

³² Vila i Moreno, X.(2003) "Els usos lingüístics interpersonals no familiar a Catalunya. Estat de la qüestió a començament dels segle XXI". *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 17 pp. 75.158.

Així si s'observen les dades globals un 60% creu que és natural parlar català a tothom. Si es comparen les mateixes dades per zones, es constata que a Vilafranca hi ha un augment significatiu en relació al Baix Llobregat pel que fa a considerar un fet natural parlar en català a tothom

Gràfic 4.8.

3.1.4.4. L'ús del català en actes públics

En una reunió on hi ha persones castellanoparlants que encara no entenen el català, ¿quina solució et sembla més correcta?

Es donen tres possibles situacions resolutives per a la situació.

- 1r Continuar parlant en català com, com si res.
- 2n Continuar parlant en català, però molt més a poc a poc i aclarint-los els dubtes.
- 3r Parlar tots en castellà

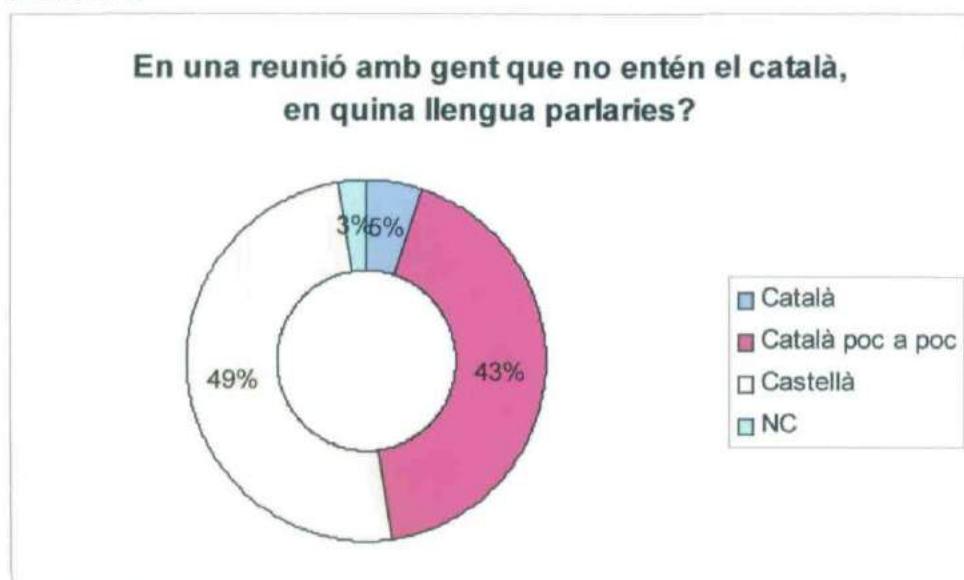
Aquesta pregunta també està relacionada amb el tema de canvi de llengua, ara, però, referit en àmbit públics. En actes o reunions on s'hi apleguen gent de parles diferents sovint es creen situacions incòmodes per ambdues parts.

Així al gràfic 4.9 es recullen les opinions d'aquesta qüestió. Un 5% de joves opinen que s'hauria de continuar parlant català, com si res. Un 43% són partidaris de parlar català a poc a poc per tal de possibilitar la comprensió i aclarir dubtes. Un 49% opinen que en aquesta situació s'hauria de canviar de llengua i parlar en castellà

Aquest és un tema no resolt i que per algunes persones canviar de llengua pot tenir arguments pràctics amb persones de les últimes migracions de parla llatina. Paradoxalment, hi ha també l'hàbit d'arribar a la mateixa solució quan es tracta d persones de parla no llatina.

Un altre aspecte que cal incorporar en aquesta qüestió és la referent als usos públics i usos privats. Aquí hi ha molta confusió i molt poca argumentació per tal d'evitar aquestes situacions. També, cal molta pedagogia a l'hora de fer entendre la funció i els usos públics de la llengua catalana.

Gràfic 4.9.

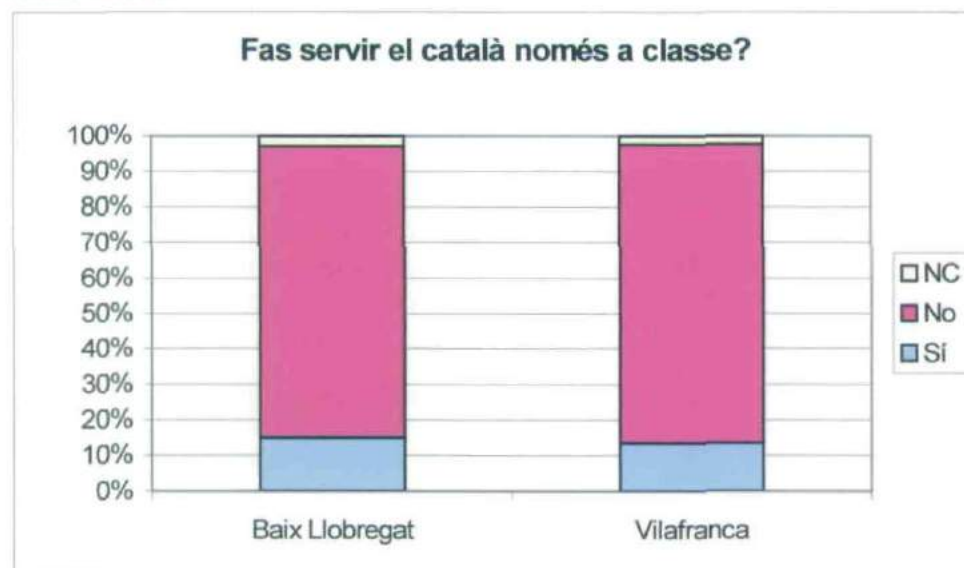

3.1.4.5. El català llengua acadèmica

El català és una llengua que només serveix a l'hora de classe de català?

Es demana l'opinió pel que fa a la utilitat social del català comparant-la amb la llengua catalana, com a assignatura, a l'hora de classe de català.

Gràfic 4.10..

Al gràfic 4.10 es pot veure que la majoria de joves creuen que el català no és només la llengua que s'usa a l'hora de la classe de català. Aquestes dades contrasten fortament, sobretot, al Baix Llobregat amb les referides als àmbits d'ús de què disposen, (vegeu gràfic 3.12.a i 3.12.b.) i les preferències en els usos lingüístics (vegeu gràfics 3.8.1. i 3.9.).

Així hi ha un desfasament considerable entre aquestes dades amb la realitat demolingüística i sociocultural d'una part important de joves del Baix Llobregat.

3.1.4.6. Competència lingüística

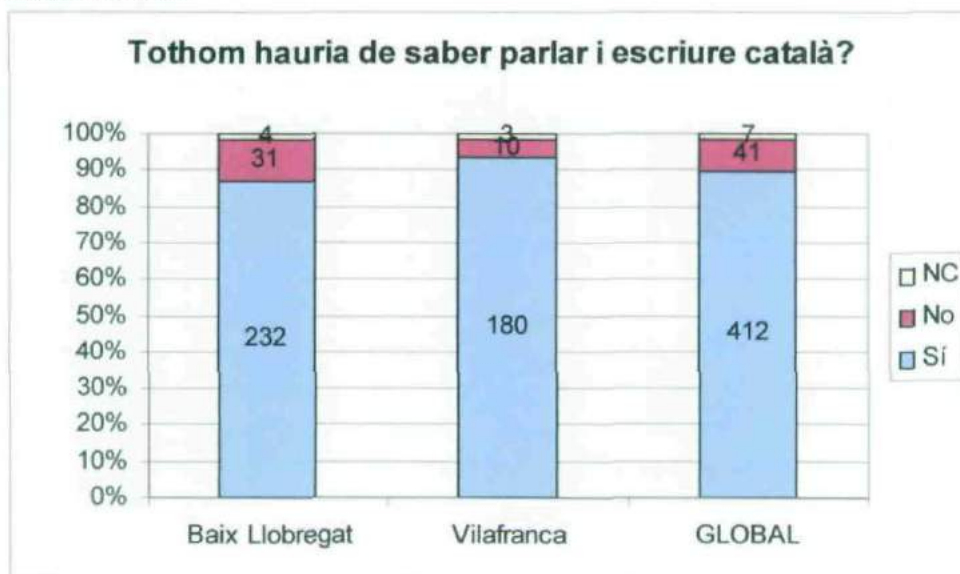
Seria bo que a Catalunya tothom sabés parlar i escriure correctament el català?

Les dades corresponents a la resposta relacionada amb la necessitat de saber català es dona de manera global i amb percentatge al gràfic 4.11.a. Al gràfic 4.11.b. es donen les mateixes dades, tenint en compte les dues zones i també de manera global en percentatge i en nombres absoluts.

Gràfic 4.11.a.

Gràfic 4.11.b.

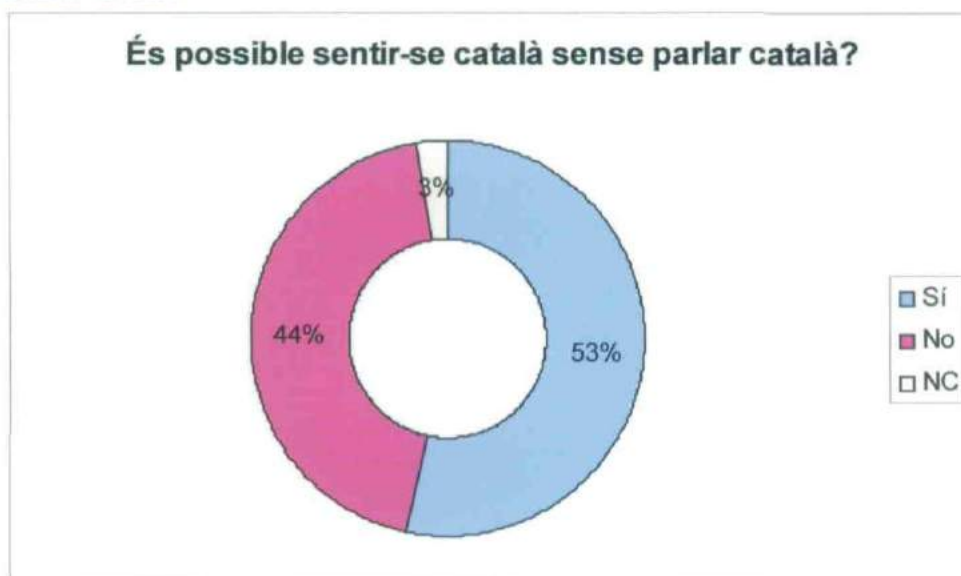
Segons les dades globals, de manera majoritària, els joves consideren que fora bo que tothom tingués competència lingüística en català. Hi ha un percentatge molt baix 9% que se sol mantenir pel que fa a l'actitud negativa en relació a l'ús de la llengua catalana (Vegeu gràfic 4.11.a)

Pel que fa al percentatge segons les dues zones, també de manera majoritària, consideren positiva la competència en la llengua catalana. A Vilafranca el percentatge és lleugerament superior. En nombres absoluts la diferència rau en el fet que a Vilafranca el nombre correspon a 2 centres i al Baix Llobregat a 3.

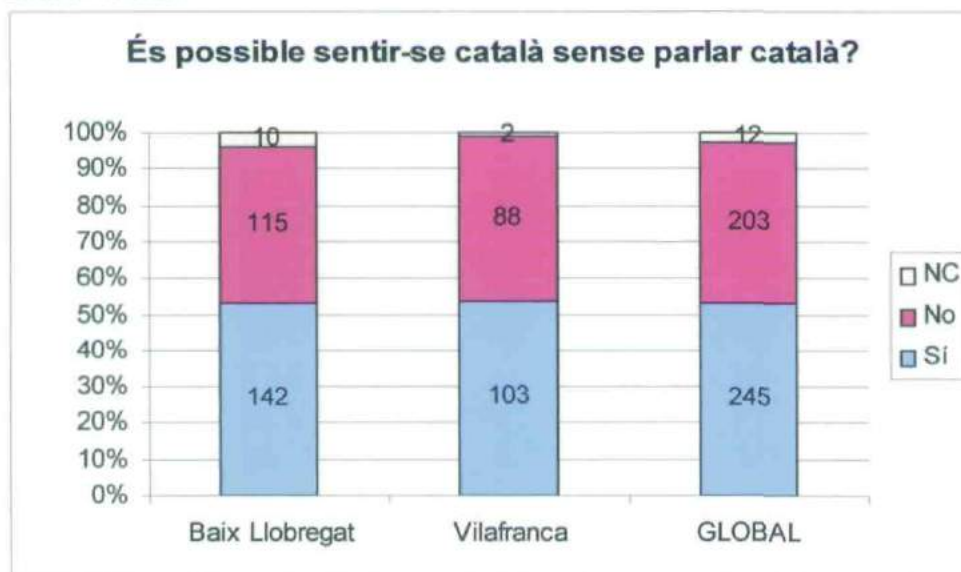
3.1.4.7. Identitat

És possible sentir-se català sense parlar català ?

Gràfic 4.12.a.

Gràfic 4.12.b.

Segons les dades globals del gràfic 4.12.a, un 53% de joves contesten afirmativament i un 44% consideren que no és possible. Al gràfic 4.12.b. es donen les mateixes dades de forma comparativa i també amb nombres absoluts. Així, no es poden observar diferències significatives entre una zona i l'altra.

3.1.4.8. CONCLUSIÓ

Les dades de l'apartat de les actituds són positives en relació a la utilitat que semblen atorgar al fet de saber-lo parlar, fins i tot de manera força generalitzada creuen que pot aportar més oportunitats d'aconseguir feina, fet que contrasta amb la realitat que viuen molts dels nois i noies, sobretot del Baix Llobregat, on el català és poc present en el món laboral.

Pel que fa a la llengua que hauria de predominar hi ha una majoria a Vilafranca, i també al Baix Llobregat que considera que hauria de ser el català la llengua predominant. I que el fet de saber-lo parlar i escriure correctament és una necessitat.

Quant a la identitat, la majoria considera que és possible sentir-se català sense parlar-lo, per altra banda es creu natural de parlar en català a tothom. Igualment hi ha força unanimitat a creure que totes les llengües s'han de conservar i que són un patrimoni cultural important. On hi ha més divergència és en la qüestió relacionada amb l'oficialitat del català, a Vilafranca hi ha una major proporció que està d'acord amb aquest concepte.

3.2. Introducció als qüestionaris del professorat de secundària

En general, totes les accions que es repeteixen unes quantes vegades tendeixen poc o molt a esdevenir habitud, de la mateixa manera que totes les accions que hom observa des de fora comporten necessàriament una certa tipificació per part de l'observador.

Berger, P. - Luckmann, T.

La primera intenció era poder obtenir una mostra important de les opinions del professorat a partir del qüestionari per a l'avaluació de la situació sociolingüística dels 5 centres de secundària esmentats. La realitat, però, ha estat una altra, com ja s'ha comentat, malgrat tot, són una petita mostra de la situació de la qual se'n pot extreure alguna conclusió. Així es compta amb 78 membres dels claustres dels 5 centres de secundària.

El qüestionari proposa tres situacions per tal que el professorat pugui determinar quina és la situació amb què se sent més proper o propera.

Les situacions es corresponen a 3 fases del procés de normalització lingüística de centre.

3.2.1. Situacions d'ús de la llengua per part del professorat.

L'escola és la transmissora de la llengua d'un país, a través de l'aprenentatge formal.

Segurament tothom estarà d'acord amb aquesta afirmació, però, com es pot ensenyar una llengua si no s'enseny a usar-la?

Caldria reflexionar en els usos lingüístics de l'escola com a institució i com i de quina manera podran influir en els hàbits lingüístics individuals dels alumnes. Així, per exemple, heu pensat que quan canviem de llengua per parlar amb determinats companys o companyes, estem donant normes d'ús lingüístic als nostres alumnes?

Situació A

El professorat, en la seva acció docent, parla sempre en català amb els alumnes, dins i fora de l'aula.

En la relació que s'estableix entre els companys, durant el desenvolupament de les tasques docents, s'utilitza normalment el català.

COMENTARIS:

- "però no tots".
- "És l'apartat A en els casos de professorat catalanoparlant"
- "Amb algunes excepcions".

Hi ha 20 persones que s'identifiquen amb una situació A
--